Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вiашагiхxета!

СЕРДАЛО

ЗНАК ПОЧЕТА

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера дену ● ЕРА, 5 ИЮНЬ, 1980 ШУ. ● № 67 (6197). ● Мах 2 кепиг.

КПСС Центральни Комитете

КПСС Центральни Комитете 2-и 3-я июне хилар энергетика деrIайоалаира дешаш дукхаш йола энергоrIишлелхой, энергетически, энергомашинашъеча предприятеш институтийн болхлой совещани.

Совещание балха юкъе дакъа лаьцар КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара А. П. Кириленкос, КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара М. А. Суслова, КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара К. У. Черненкос, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата КПСС ЦК секретара М. С. Горбачева, КПСС ЦК секретараша В. И. Долгиха, М. В. Зимянина, СССР Министрий Совета Председатела заместителаша Н. К. Байбакова, В. Э. Дымшица, Н. В. Мартынова, В. Н. Новикова, СССР Iилмай Академе президента А. П. Александрова, ВЦСПС председатела А. И. Шибаева, ВЛКСМ ЦК хьалхарча секретара Б. Н. Пастухова, КПСС ЦК отделий заведующеша, СССР министраша, цхьайолча центральни ведомствай куьгалхоша, союзни республикий Компартей ЦК, парте крайкомий, обкомий секретараша, КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, СССР халкъа тIахьожама Комитете белхахоша болхлоша.

ДОАКЪАР ШОРТТА ХИЛИЙТАРА

ЦХЬАН ШЕРАИ АХ ШЕРАИ ТОЪАРГДОЛАШ

Доакъар ма хулла дукхагIа Iалащде тIахьехаш «Шалинский» совхоза коллективо дахьча кхайкарала жоп луш хьайбаш цхьаи шерал ах шеран кхаббал доакъар Iалащде лаьрхIа къахьегаш ба укх деношка Надтеречни района «Верхненаурский» совхоза болхлой.

Гурахьа доакъара дIайийнача рапсах сенаж кийчъеш ба уж хIанз. Из культура 200 гектара тIа я. Цунах хIанзале 150 гектара тIера яр чуерзаьй.

Совхоза кулгалхой дега тоам бещ ба хьувкъам. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 110—120 центнер буц чуяхь. Цу гIулакхо вIаштIехьдалийтад хIанзле 1800 тонн силос кийчъс.

Иъ жатка я рапс хьоккаш. Уж лелаеча механизатораштa юкъе цхьаккха вац балха нормаш тIехкхоачаш ца еш. ХIаьта къаьстта овсаре болх бу Алиев Шоайден Джанкаев Мовлден.

Сихе диken бу болх кхай тIара ферме силос йоллача рапс дIаккухьаш лелача шоферашa Эгиев Мовлде, Альсултанов Мувсас, Канаев Абуялита. Хьокхамашка диллача царна тIехьаккхе могаш вац кхыча пхе шоферех цхьаккха а.

Ерригa а 2200 тонн я укх шера совхоза кийчъергйола силос. Из тIеххьара кхо эзар тонна гi дIакхоачее дега ба доакъар Iалашдара лаьрххIа вIашагIъелача Исаев Салас кулгалдеча бригадера къахьегамхой. Цу гIулакха рапс чуерзаь мукъадаьнна кхаш юха а оахаш силоса хьажкIаш дIаюш ба механизатораш.

Лаьтта оахаш балха задане дика тIехкхоачапъеш къахьег трактористашa Саниев Исана, Гелаев Iимрана, хIаьта хьажкIаш дIаюш — Шатуев Мовлдеси Кагаев Iалвиси.

Аьли дIайийна бIаь гектара тIа люцерна а я боахаме кхееш. Цу кхай тIара 1100 тонн йол Iалашъе слаш да. Цхьабакъда, из кхы а дукхагIа кийчъе ший кий дIакхоачаргхиларах тещ доакъар Iалашдеча бригада коллектив. Укх шера кхозза хьакха дага ба люцерна. Чуерзаешше а мукъадаьннача кхашна удобренеш а товсаш хий дулаш болх бергба.

Цул совгIа наьнъий. орий. Тийрка йистошка кулг-кара буц хьокхаш а йол Iалашъе лерхI. субботникаш чах а доахаш.

Х. МАГОМЕТОВ.

Ачхой-Мартановски районера хоамаш

Кхаш леладераштa бехктохаме ха я хIанзара а яр. Из кхета а деш дика хьувкъам кхебар духьа шоай низ дIакхоачар деш къахьегаш ба «Орджоникидзевский» совхоза болхлой, хIаьта къаьстта овсаре Мерзоев Ширване кулгалдеча цхьайтталагIча бригада коллективо.

Укх шера 15 гектара тIа помидораш, 5 — нарсаш, 25 гектара тIа баьцара горошек кхеергья цо. ХIанз шозлагIа овсар де доладаьд цар помидораш дIайийнача. Геттара дика къахьег Хаджимурадова Сацитас, Нахчоева Белитас, Магомадова Маретас, Бунгуева Аьсетас. ДовгIачул шоззa дукхагIа овсар ца деш наггахьа мара ди дIадодац цар.

Баьцадаарел совгIа соний беш а лелаю бригадо. Цо дIалоьц 33 гектар. Дика довл ду цунна. ХIанзле диваза молхаш техай беша лазараштa, зене йолча садоахкача хIамашта духьала. Цул совгIа укх деношка дискови манхеашца лаьтта цамцадаккхара, оасар дара макха баьккхаб гаьний мугIарашка.

* * *

Бокха теркам тIабахийтаб укх шера «Самашкинский» совхозе довкъар Iалашдара. Къаьстта чIоагIа гIайгIа ю цу гIулакха Узаров Мурвана кулгалдеча шоллагIча отделене. Ялата лаьрхIа 965 гектара тIа кIан мукхи кхебеш ба цига. Чуйпачул тIехьагIа дерриге а кенаш а еш дIаоттаде лаьрхIад отделене коллективо.

Дика деrIайоагIаш латт доакъара лаьрхIа 150 гектара тIа дIайийна хьажкIаш а. 150 гектара тIа кен а. 50 гектара тIара чуййцача кенах сенаж кийчъергья, вонкагIа — йол.

Механизатораш Бахаев ХIарона, Маашев Хаважа, Ибрагимов Аюба хаддаза хий детташ низ болаш. листа деrIайоагIаш я бIаь гектара тIа люцерна а. ХIанале цкъа хьевхай из. ХIаьта кхы а шозза хьокхаргйолаш а я.

Шай ханнахьен дикен кийчдаьча орашка сенаж лаьрхIа чубеллаб хьалхара хьувкъам.

План 45 йолаш хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 65—70 центнер люцерна яргхиларах шеко йоацаш ба отделене кулгалхой.

Цул совгIа 200 гектара тIа ялата кхеча хьажкIий гIадимех екъа силос кийчъе. Ялхарой яхача моттиге лоамашна аьла буц хьакхе дага л из коллектив.

Дукхача шерашка йола культурин даьгIенаш а я отделене. Цига хIанз доахан доажаду. Доажадаьча минеральни удобренеш а тувсаш хий дехкар бахьан долаш сиха деrIаух цу даьгIенашка буц.

* * *

ХIара шера дика хьокхамаш гойташ хьайоагIа «Самашкинский» совхоза Бажиев Нунус кулгалду комплексни бригада а.

Масала, цу бригадерча коммуниста Хатураев Ахьмада кулгалдеча механизированни звенос план 26 йолаш хIара гектара тIара 45 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуера соахка.

Укх шера кхы а шердаьл из культура кхеергйола кхаш. Соахкарчул 70 гектар дукхагIа а долаш 200 гектара тIа дIайийнай укх шера ялата хьажкIаш — ерригаш а кердача индустриальни методагIа.

Хьувкъам алсамбаккхар духьа хьалхе а дика лард оллаяр. Органически удобренеш а товсаш зяба аьхадар лаьтти. ХIаьта хьажкIаш дIаюш минеральни удобренеш тайсар.

Уж хьатIа а яьна шилордалг хийцачул тIехьагIа ма кхаш даьхар механизатораш Хачураев Ахьмада, Бахаев ХIарона, Дадаев Хьасана. Дика кхуьш йоагIа хIанз хьажкIаш. Механизатораш дага ба соакка хиначул а дукхагIа йолаш укх шера хIара гектара тIара 50—60 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуяза.

Лаьтта кийчдера, кхьйола агротехнически приемаш лерттIа чакхъяхара ший ханнахьен йоагIен йоккхо яь хиларах дика деrIадоагIаш да 615 гектара тIа гураьа дIадийна ялат а.

А. ЗАЙНУТДИНОВ.

«ХIара балха денна — дикала Знак!» яха инициатива дIайолаьча химически заводa цехаша шерра социалистически яхь йоармалй укх шеран бIарччача пятилетнан заданени тIайийца декхараш тIехкхоачанцара. Цу яхье хьалха латташ хьайоагIарех ца I я № 16 йолча цеха коллектива. Укх шера цхьанкха бутт дIабехийтабац цо ше тIайийца декхараш тIехкхоачаш ца деш. Цудухьа вIаштIехьдаьннад цеха болхлой кхе бетта план хаьал хьалха кхоачашъе.

Хаддаза социалистически яхье хьалха а латташ, шоай новкъосташта хьокхам телаш къахьегаш ба укхаза аппаратчикаш Дудин Алексей Николаевич, Кройтер Валентина Георгиевна, Косолапиков Владилен Андреевич.

СУРТА ТIА: аппаратчикаш А. Дудин, В. Кройтер, В. Косолапиков.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ПЛАНАЛ СОВГIА

Къаьстта дика къахьег пятилетна тIеххьарча шера гIишлон материалийн гIишлон индустрея Аргунски комбината коллективо. Валови продукци арахецара бить бетта план 102,9 процент кхоачашъяьй цо. ПланагIа лаьрхIачул совгIа арахийцай 72 эзар сом мах бола тайптайпара продукци.

Комбината болхлоша дахача толамашта юкъе дизза даькъа лаьцад хаддаза социалистически яхье хьалха латтача Магомедов Мальмада кулгалдеча арматурщикий бригада коллективо. Бить бетта задани 116 процент кхоачашъяьй цо. Шоай новкъосташта хьокхам а телаш, хIара сменагIа нормаш тIехкхоачашъеш болх беш ба сварщик - станочник Яхахаров Юсап, электросварщик Халадов Хизар. Арматурщик Асадов Рамзан, арматурщица Магомадова Шакан, Алиева Бирлант, сварщица-станочница Ахметова Iайшет, кхыбараш.

М. ЭЛЕНДИЕВ.

ТIЕХКХОАЧАШЪЯЬЙ

ИттлагIча пятилетна тIеххьарча шера хьинар кхо ца деш къахьег Малгобекски бурув тохара балхий управлене бурувдеттараша. Пхе бетта 8100 метр бурув тоха дезаш мара ца хиннача 26 майга кхачалехьа теха бурув 8140 метр дер. Бутт чакхбала юхедисача деношка планал совгIа кхы бIаь метр гаргга бурув тоxар лаьттам ченаш техкараша.

М. ДАСКИЕВ.

РЕЙД КОМСАШ ЙОВРА КХЕРАМ БОЛАШ Я

МАГIАЛБИКА районерча боахамашка хIаннехьа дIааrIа комсаш я 4763 гектара тIа. Царех 1730 гектара тIара ераш е хьувкъам луш, е укх шера хьувкъам бала йоалуш я. Укх аьхки хьалхе а я, планагIа 4300 тонн комсаш кийчахьалххенна дIаяла еза районерча совхозий. Боахамий коллективаша тIейийцача социалистически декхарех кхы а дукхагIа комсаш яха езаш ба укхаза.

Из хьувкъам кхебара комсий кхашка хан-ханнахьа чакхдахад дезаш дукха низкъала балхаш да, къаьстта хьувкъам бала безача комсашта Iуналдеча. Миштa лел комсашта эша Iуналдара балхаш МагIалбикерча совхозашка? Цу дешага хьожаш хилар укх деношка «Сердало» газета рейдови бригада.

ТХОНА хьалхашка я 26-ча мае кхаччалца укх бIаьсти комсий кхаьнка даьча балхех йола юртбоахами управлене ения сводка. СилоIам беш яц из. Цун таьрахьаша яхачох, укх шера хьувкъам бала безача комсий цхьа эзари цхьа бIаьи совгIача гектара тIара шпалера тоаяь яьккхай, цхьа эзар совгIа гектара тIара комсаш аьшкасаьргах хьалйийхкай.

Уж шаккхе а болх апрель бетта чакхбаьккха хила безаш бар комсашта Iунал дара технологега диллача. ХIанз май бутт чакхбаьннаб. Сводка яхачох а хIаьнчул тIехьагIа шпалера оттае езаш ялх бIаь совгIа гектари гIа тохалехьа хьалйийхки хила езача хьал ца екхаш йиса ворхI бIаь гектари комсаш я ерригача районе. Укхаза белгалдоаккхаргда вай цхьаькха а — хIанз шозлагIа комсаш аьшкасаьргах хьалъехка еза ха хьатIакхаьчалга.

Май бетта йистедали дезаш да ерригача комсашта хьалхара оасар делга. 1018 гектара тIа мара даьдац из тахханалца. Вешта аьлча, цох хилац 21 процент мара. ХIаьта каст-каста догIаш делхар бахьан долаш геттара сиха тIадоагIаш латт оасар. Из чIоагIделча кхы а дуккха халагIа хургда оасара комсаш кIалхаръяха.

Кхы а ийрчагIа сурт да боахамашка дIавахача хьона хьалхашка оттар. Районерча юртбоахама управлене сводка тIа хьахьенха балхаш а чакхдаханза хилар гучадоал укхаза.

800 гектара тIа я «Кавказ» совхоза комсаш. царех бизза хьувкъам бала безаш 50, укх шера хьувкъам балайолалуш 300 гектар а йолаш. Совхоза директора Н. Попова яхачох укхаза гIа тохалехьа аьшкасаьргах хьалйийхкай 144 гектара тIара комсаш. Районерча сводкал 40 гектар кIезигагIа хул уж. Совхоза кулгалхочо яхачох ханнахьа аьшкасаьргах хьалйийхка яьннай укх шера бизза хьувкъам бала безаш йола 50 гектара тIара комсаш, шпалера тоаяьй 280 гектара тIа.

Комсаш лелаеча отделене дIавахача гучадоал директора яхар а хара хиннилга. 444 гектар комсаш я совхоза шоллагIча отделене лелаеш. Цу отделене я укх шера бизза хьувкъам бала безаш йола 30 гектар а цул совгIа кхы 151 гектар хьувкъам бала йолалуш а. Бизза хьувкъам бала безача ах бIаь гектарах 35 гектар мара яц укхаза шпалера тоаяь яьккха я комсаш аьшкасаьргах хьалйийхкa а. Цу балхех цхьаккха а хIама даьдац отделене укх шера хьувкъам бала безаш йолча 151 гектара тIа. уж балхаш йистедаьха хила деза бутт совгIа ха тIехъяьнна йоллашехьа а.

Май бетта чакхбала безаш ба хьувкъам бала безача комсий лохехьара тIаьхьа ткъовронаш цкъара дIаяхара болх. Из болх хIанз дIаболабеш мара бац совхоза комсаш лелаеча отделенешца.

— Кхо бригада я тха отделенера комсаш лелаеш, — дувц отделене управляюще Шадиев ИсмаIала. — хIара бригаде итт саг а вац балха хьааравоалаш. Болх бе нах ца хилар бахьан долаш тIехьадьнпад тха комсий плантацешкара балхаш. БIаьрчача бетта дийнахьара нормаш кхоачаш а еш саго болх бича ворхI — бархI тума мара хилац цун алапи. Из алапи-м хаьхочо, е уборщица а ма эций дийнахьа сарралца маьлхе валла а ца везаш. Алапи кIезига хилар да, сона хетачох, комсаш тIа болх бе нах ца боагIилга. Цудухьа вIаштIехьдалац доагIача тайнара комсашта Iунал де.

Болхлой кхоачам ца хилар бахьан долаш Iунал дIа ца кхоачаш комсаш яйначул тIехьагIа соахка бIаьсти юха комсаш дIаегIа я тха укх шера хьувкъам бала безаш лерхIача комсех 40 гектар. чIоагIа ниhлхьенна я юхейисараш а. ХIанз санна мара болх бе нах ца хуле кхы тIа а йовра кхерам болаш я тха комсаш. Цу деша цIенхаштта уйла е езар совхоза а «Чечено-Ингушвино» объединене а кулгалхошеш специалисташех.

Районе эттара хьалхагIа вIашагIъелла я «Малгобекский» комсий совхоз. 444 гектара тIа я цу боахама комсаш. Укх тIехьарча цхьан-цхьа шера бизза хьувкъам бала безаш ярех лерхIаш я царех 327 гектара тIара ераш. Цхьабакъда, царех совхозе йолаш 257 гектар мара яц. ДIадахача шерашка лерттIа Iунал ца хилар бахьан долаш йийй дIаяьннай нарех 70 гектар. ЙоархIаш а тIаьхьнаяда царех цхьаьраш хIанз а.

Iаламате задара лел «Малгобекский» совхозе а комсашта Iунал дара балхаш. ХIанз а ахаьахьа чакхдаьккхадац укхаза шпалера тоаелга, хIаьта комсаш хьалйийхкаяц кхоалагIча даькъа тIа а, сов йола ткъовронаш дIаьхаяц алха 56 гектара тIа мара.

Хьувкъам бала безача комсашта юкъе эггара дикагIа болх беш лоархIаш я бригадир Саутиев Ахьмад вола бригада. Шо-шоай дезалашта дIа а ийца 46 гектар комсаш лелаеш 13 саг ва укхаза. Царех дукхагIбараша шоай участкашка бIаьстан балхаш чакхдаьхад, ханашка диллача кIезиг-дукха тIехьабаьннабале а. ХIанз хьалхара оасар де дIаболалуш ба уж.

Цхьабакъда, цу бригаде а 33 гектара тIара комсаш бIаьстан юкхье лаьтта кIалхара хьагучаьхача деиз саго кулг дIа ца тохац йовш яда. Кхы а воrIа лел вокх шин бригаде йоккхийча комсашта Iунал дара балхаш. Укхаза а геттара кIезига ба комсий кхашка болх бе арабувла нах. Соаткарчул кхоза кIезигагIа ба укх шера «Малгобекский» совхозе укх шера шоай дезалашка комсаш лелаеш бола гектарникаш а. Соахка комсаш лелаеш хиннарех цхьабараш шоай договораш бе а дехка совхозагара шоай алапеш хьадехаш летакъаш лел хIанз а тIехьа.

— Балха нах ара ца бовлара бахьан тха боахамах цар тешам байнилга да, — дувц совхоза директора Музаев Ювсапа. — укх шера тхоашта могар ду оаха комсаш лелаяра балхацара наькъа безам чIоагIбара. Рабочкомаца дага а даьнна оаха отталаьд хIанз сихагIа чакхдаха дезача балхашка — шпалера тоеча, комсаш хьалъехкача, сов йола ткъовронаш дIайоахача, оасар деча — вIаштта пхе дийнахьа болх цIена а беш ши норма яьккхача саго кхо тума, цаIи ахи норма кхоачашъяьчоа ши тума ше даьккхача алапел совгIа лургдолаш. ХIалз тхоай совхозе болх бе нах дикагIа хьатIа бахнар дог доах оаха.

Укхаза ала деза цхьаькха ДIадахача шерашка санна ери-ери лургда дика болх баьчоа яхаш вахьа ца Iехa а ца лещ. болхлоша даьккха алапи а тIехдика къахьийгарашта лаьрхIа совгIаташ а ханнахьа дIатергдолаш гIулакх вIаштIехьдаккха деза боахаме. ТIаккха мара юха неттаоттаргбац цига байна тешам.

Никъ мара юкъе боацаш вIаши уллув яда «Ингушский» М. Горьке цIерагIча совхозий дIаегIа шоллагIа цу дола кьова комсаш. «Ингушский» совхоза ераш оасарах цIена, масса а оагIорахьа гуш цIена мугIараш долаш хоза гIа теха деrIайоагIаш латт. 100 гектар хулача цу комсий кхай тIа ханнахьа оасар де новкъостал даьд «Малгобекнефть» НГДУ болхлоша.

ХIаьта М. Горьке цIерагIча совхоза кхай тIа комсаш а бIарга ца гуш тIадаьнна листа оасар латт. Тхо укхаза хиннача дийнахьа нах вIалла балха ара а баьннабацар цу совхозе комсий кхашка, селхан догIа дийлхад аьнна долча бахьанах. Бакъдар аьлча, тхо мел хиннача кхыча боахамашка болх беш бар комсаш лелаераш.

М. Горьке цIерагIча совхозе укх шера хьувкъам бала йолалуш я 250 гектара тIара комсаш. Царех аханеш тIа мара чакхдаьннадац бIаьстан юкхьера балхаш. районерча сводка тIа хьахьекхачох тийшача а. Цхьабакъда, тхо хьежа кха-м оасарах хьалдикъа латтар. Комсаш гIа теха, лата йолаенна лаьтта гIолла дIаяржаш латтар. Е тоаяь шпалера а яцар, е хьалйийхка комсаш а яцар цу кхай тIа.

200 гектара тIа я «Ингушский» совхозера укх шера хьувкъам бала йолалуш йола комсаш. Районерча сводка тIа хьахьоккхачох царех 90 гектара тIа шпалера тоаяьй. 166 гектара тIара комсаш хьалйийхкай аьнна да. Комсаш лелаяра технологех ховш да шпалера ца хилча комсаш хьалъехка йиш йоацилга. Отделене дIа а даха хьежача гучадоал 40 гектара тIара йоаш мара тахханалца цу боахаме комсаш аьшкасаьргах хьалйийхка ца хилар. Хьувкъам бала йолалуча комсех ткъаьх сов гектара тIа мара чакхдаьннадац хьалхара оасар делга а. ХIанз а шпалера аьшкасаьрг дIатасса бIоагIий а дIадогIанза я царех цхьаьраш.

ЛОАЦЦА аьлча, хIанз санна мара болхлой кхоачам ца хуле Iунал дIа ца кхоачаш йовра кхерам болаш а МагIалбикерча совхозашкара комсаш. соахка а санна кхоачаш ца деш дисар кхерам болаш да комсаш кхеяра а уж пачхьалкхенна дIаьллара а декхараш. Цу дешага хьажа а де йиш яр де а деза боахамий. района, «Чеченингушвино» объединене кулгалхоша.

Ю. ДЗЕИТОВ,
«Ингушский» совхоза агроном, городерча халкъа тIахьожама комитета штате воаца инспектор.

М. МЕРЖОЕВ,
МагIалбикерча культура отдела заведующий.

I. ГАРДАНОВ,
«Малгобекский» совхоза комсаш лелаер, халкъа тIахьожама группа член.

А. ХАРСИЕВ,
«Сердало» газета собкор.

«Союз-36» яхача космически кема дунен халкъашта юкъерча экипажа кема командир, Советски Союза шозза Турпал, СССР летчик-космонавт В. М. Кубасов (аьрдехьара вар), космонавт-тохкамхо, ВНР гражданин Б. Фаркаш Московски Кремла территоре тIа.

А. ПУШКАРЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ТОЛАМЕ БАЬ БАЬННАБ ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ЭКИПАЖА ОРБИТЕРА НИКЪ

Космонавташ Кубасови Фаркаши Лаьтта Iоессаб

ТАСС-а ХОАМ

1980 шера 3 июне «Салют-6» — «Союз-35» — «Союз-36» яхача орбитальни Iилма-тохкама комплекса тIа цхьана тохкамаш эксперименташ яра программа толаме чакхъяьккхачул тIехьагIа шозза Советский Союза Турпал, СССР летчик-космонавт Кубасов Валерий Николаевичахи космонавт-тохкамхо, Венгерски Халкъа Республика гражданиних Фаркаш Берталанахи латта дунен халкъашта юкъера экипаж Лаьтта Iоессай. «Салют-6» яхача станце тIа дIахо болх беш ба космонавташ новкъостий Попови Рюмини.

«Союз-35» яхача космически кема Iочуухийта аппарат Iохайра шийна хьалхе а белгалъяьча Советски Союза территоре тIарча районе города Джезказгана къулбехьа-малхбоалехьа 140 километр гаьна. Новкъостий Кубасови Фаркаши дика хьал долаш ба.

«Салют-6» — «Союз-35» — «Союз-36» яхача орбитальни комплекса тIа ворхI ден-буси никъ беш дунен халкъашта юкъерча экипажо дизза кхоачашдир Советски Союзеи Венгерски Халкъа Республикаи Iилманхоша цхьана кийчдаь чакхдаха лаьрхIа хиина тохкамашi эксперименташ.

Халкъа боахама тайп-тайпарча доакъой хьашташ кхоачашдара духьа гонахьен Iалама ресурсаш йовзара программа гоша чу космонавташа чакхдаьккхар лаьттан тIехьенга, Дунен океана акваторега хьожилгех цар сурташ доахилгех. Сурташ даьхар советски фотоаппаратурай СССР-и ГДР-и специалисташа цхьана кийчъяьча МКФ-6М яхача фотоаппаратех гIоаца.

Медицински тохкамаш дара программагIа дIахо тeхкар космически никъбар сага деrIа мишта Iаткъ.

«Интеркосмос» яхача программагIа баь арrIанара космически никъ толаме баь хилар кхы цхьаькха а масал да машара а Iилма-технически а прогресс дIахо яра а духьа космически аре тохкача а карверзеча а вежарашка долча социалистически мехкашка бернате вIаши цхьана гIулакхаш леладара. Дунен халкъашта юкъерча советско-венгерски экипажа балхо доккха дакъа юкъедиллар СССР-и ВНР-и халкъашта юкъера доттагIалла буравнаш деrIадоаладара.

Шозза Советски Союза Турпала СССР летчика-космонавта вож. В. Н. Кубасова Ленина орден яларах дола СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Салют-6» — «Союз» яхача орбитальни Iилма-тохкама комплекса тIа космически никъ толаме бараха из беш къонахчали денали гойтарахи шозза Советски Союза Турпала СССР летчика-космонавта вож. Кубасов Валерий Николаевича Ленина орден лойла.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

ВНР гражданина космонавта-тохкамхочоа Фаркаш Берталана Советски Союза Турпала цIи яларах дола СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Салют-6» — «Союз» яхача орбитальни Iилма-тохкама комплекса тIа космически никъ толаме бараха из беш къонахчали денали гойтарахи Ленина ордени «Дошо седкъаи» дIа а луш Советски Союза Турпала цIи лойла ВНР гражданина космонавта-тохкамхочоа Фаркаш Берталана.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва. 1980 шу 3 июнь.

ПРОФСОЮЗНИ ВАХАР

Яхьо совдоах хьинар

Соахка республике цlи хезача Старогрозненски УБР-рча Северо-Минеральная яхача бурувдеттача бригада коллективо доаццача юкъа тlехкlоарга бурувтохара хьакъехьа дlайолаьча инициативах лаьца дош дувцаш юкъара собрани хилар тха. Цига тхоай кхоачамаш, торонаш массе оагlонгахьара техкачул тlехьагlа оаха лаьрхlар цхьан шера 5 эзар метрга кхоачаш буруя тохен цхьан шерен ах шерея сиважина болх бе йолаллийтен. Из атта декхар доацилга ховргда планага диллача ши бутт эшаш кхо шу тхона цу гlуланкха луш долга белгалдаьккхача, а. вешта аьлча, хlара бетта план кlезигагlа яле а шозза тlехкхоачашъеш шу чакхдаккха деза бригада.

Хlаьта хlанзалца хьа оакошя деннача дешага хьежжа къахьега аьттув боалаш хьаенай коммуниста Меграбов Николай Ивановича кулгалдеш йола тха коллектив. Январь бетта план 180 процент февраль бетта — 281 процент, март бетта — 213 процент кхоачашъяр бахьан долаш «Грознефть» объединене хьалхарча квартала балха итогаш аьчул тlехьагlа тха бригадана хьалхара моттиг хьожайнр. Иштта, тlехкхоачашъяьй оаха апрель, май беттий заданеш а.

Уж толамаш даха аьттув боалийтача кертерча бахьанех ларxlа доагlа тиъаь атт сагах латта тха коллектив бартцхьоагlо йолаш, хьалхашка латта декхар кхоачашдара ниэи хьинари кхо ца дарал совгlа балха тlа хlина а пайда эцанза йола торонаш хьагуча а йоахаш уж балха юкъекхувла карагlдоалаш хилар.

Хlаьта цу дерригие лард я хlара денна коллективе леладеш йола социалистически яхь. Из вlаштlехьъаьнихай оаха вахташ санна къаьст-къаьста болхлой а шоайла къахьегамь къовсамс баьнна хургболаш. Из доп партийни организаце кулгалца хадданза ший терхаме лоаттадеш я бригада профсоюзни организаци.

Хlара бетта чакхйоах болхлой юкъара собранеш. Цига эггара дукхагlа дувцича дешаех да производстна эффективности ерригача участкашка балха динали лаиъъяр, къахьегама дисциплина чlоагlъяр, пятилетка тlехкьарча шера заданеш социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдара коллектива членаш оарцагlбахар санна дараш.

Цу хьакъехьа коллективе латташ дола хьалаш дика хьагойташ да бетта цхьа арадувлаш дола тха певгазет а. Хьалхле лелаераш хоастабаь ца lеш ледарло ерашта ирача дешаца lоткъам бе хош, болх хийцца хьабе новкъарле ю бахьанаш хьагучадаха могаш да из.

Чlоагlа ший денал ураоттаяь накъаера тха коллектив сийлахь-воккхача баьчча 110 шу дизара, шоллагlча дунен тlом тlа Советски халкъа фашистски Германи эшаяь 35 шу далара юбилеяшта. Иштта, къахьегама хьинар айдаь къахьийгача тха бурувдеттарий къаьлар пхе шера план 21 апреле кхоачашъяь яккха. Из бахьан долаш тха дукхача къахьегамхошта Ленински сийлен грамоташ елар.

Яхь лелаяра гlулакх дика вlаштlехьдаьккха нохта болаш леладеш хиларах хьахина да из. Хlаьта баьча балха итогаш елга хlара дийнахьа чакхдоаккхаш хиларо йиш хулийт балха тlа дувла гlалаташ дlадахара цу сахьате оарда даняха, ледарло ер хьагучавакха, хlаьта тlехдика болх бер белгалваикка.

Премеш, телаш, сийлен грамоташ луш укх тlеххьарча хана дукхазза белгалбаьхаб оаха тхоай дикагlбола болхлой бурувтохар Субботин Анатолий Николаевич, слесарь Федоров Владимир Христофорович, бурувдеттачун гlонча Азиев Або, лаборантка Черникова Татьяна Васильевна.

Алхха цар тайпан цlерашка хьежача а ховргда тха бригади дукхача къамий вихалаш цхйна юкъебоагlаш йолга. Хlаьта цу тайпарча коллективо доахача толамий а къаьстта мах бе боагlа. Хlаьта царна юкъера къахьегама а вахара а гlулакхаш ди тlехьа чlоагlделга, безам совбоаккхилга, тlакка цунга гlолла цар хьинари инициативен дегlаккувлилга ший кертера декхар лоархlаш я тха партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш.

Укх тlеххьарча хана болхлой юкъарча собранешка кlезига дийцадаш хьехамчал леладелга коллективе чlоагlдарах дола дош. Соахка гурвлица из гlулакх тесса леладора тха коллективе. Цу хана собрани а яь цига чlоагlбир оаха тхоай хьехмаш.

Цу хlамо дика айбир цар бехктонкам. Хlана из декхар тешаме кхоачашдеш цхи сага тхона юкъе. Хlаьта Рябов Владимир Александрович ерригача управлене а дикагlболча хьехамчашта юкъе хьевеш ва.

Оаха дицалийтац къахьегамхой хьашташ, цар балха а вахара а хьалаш кховчашдаре эггара хьалха оарцагlъяла езар профсоюзни организаци хилар. Дукхаза дийцад собранешка, кулгалхошка дlа а хоийташ, вахтови автобусаш хан-ханнахьа хьа ца укаш. хlаьта хьаякхераш инзткъа мара дlа юха ца йохалуш хиларах. Гlулакх хувцалуш дацар, тlакха тхоай объединене «Мехкдаьтта бахьан» яхача газете цу хьакъехьа заметка яхьийтар аз. Цунна кепатехачул тlехьагlа жоп дала дийзар кулгалхой, хlаьта тхона лерттlа йола автобус а хьожайир.

Тха болх аттачарох боацилга хош да. Тlакха хан-ханнахьа салоlам, сакъердаш ца хилча дегlацара ний метта а оттац. Юкъ-юкъе салоlама сайренаш чакхъякха доладеннад тхо. Хlаьта аьхки форда йисте унахцlено, могашале чlоагlъяра тхона даим йола база хьаяра хlанз Каспийски форда тlарча Манас яхача моттигс болх беш ба гlишлоргьераш.

М. АЛЬДИЕВ,
Октябрьски УБР бурувдеттача бригада профорг.

Доакъар lалашдара бутт

БОАХАМА ДОАКЪАРА ЦЕХ

Пятилетка тlеххьарча шера доаккхий декхараш тlайийцад вай республикерча хьайбаш леладераше. Укх шера паччахьалкхенга доккха дезаш да 37,5 эзар тони дулх, 925 эзар тони шура, 91 миллион фуъ, 550 тони тха.

Уж бехктоккаме декхараш кхоачашдара хlанзалца кхаьбачул дуккха а дикагlа кхаба деза хьайбаш, хlара lаттагарь юкъера лаьрхlача 2260 килограмм шура яьккха еза, хlара котама тlеххьа 175 фуъ гулде, хlара устагlан тlара 4400 грамм тха даккха деза.

Хьалха латтача фермай, дикагlча боахамий, бlарчача районий опыто тешал ду уж декхараш хьайбаш леладерашта кхоачашдулургхилара. Хlаьта укказа кертера дар да колхозашкен совхозашкея динал лакха йолаш, шоитта доакъар lалашделга. Хьожаргда вай республикерча боахамаша доакъар lалашделга миштта вlашт lехьдаьккхад.

Хьалха латтача колхозашкен совхозашкен хlара шера дукхагlа lалашду доакъар. Хьаэцаргья вай Шелковской район. Укхаза республике кхычахьа ца баьча бесса бе боагlа мах бу люцерна. Дукха белок йоалла из культура тlа-тlа дукхагlа дlаюв укхаза, хlанз районе дlаювча ерригача юртбоахама культурашта юкъе 20 процент дlалоац цо. Соахка, масала, «Коминтерн» яхача колхозо хlара гектара тlара 85 центнер люцерна чуйийцар. Халахете а, кхыча дукхача колхозашка, совхозашка севооборота юкъе хlанз а боагlаш йола моттиг дlалоацаш яц люцерна. Сунженски санна дукха хьайбаш леладеча районе а 6 процент мара дlалоац цо. Геттара кlезига юв из Малгобекски, Назрановски районашка. Бlарча республика хьайбаш юртбоахама культураш дlаювча дерригача лаьттаех 7 процент мара дlалаьац люцерна. Цудукъа тамаш яц хьайбай рационе белок ца таар. Цунга хьежжа доакъар а дукхагlа дlадода.

Дукхача боахамашка доакъара культураш агротехнико дlадехар тернал а деш леладац, дlайнйначa баьццашта органически а минерально а удобренеш тувсац. Цунга хьежжа чуяца хьувкъам а лоха ба. Юкъера лаьрхlача дукхача шерашка дlаювча баьцаи хьувкъам цхьан гектара тlара 35 центнерал тlехьагlа лац, хlаьта цхьайолча моттигашка кхы а лохагlа ба из хьокхам.

Хьажлlий хьувкъам а бац лакха — цхьан гектара тlара 95 центнер — хьалха латтача бригадаша кхеечул уж кхозза-диазза кlезигагlа я.

Сатийна хила йиш йолаш гlулакх дац тlеххьарча шерашка доакъара культурай хьувкъам тlа-тlа айлуш боацилга. Хlаьта техника тlеххьарча шерашка дикагlа а низ болашагlа я я, дукхагlа тувс минеральни удобренеш, дукха балхаш даьд лаьттий хиш дехкаш тоадара, лаьтта леладерий опыт лаккхъеннай.

Баькъда, цхьадолча боахамаша йолча торонех бизза пайда эцац. Хиш дехкаш доакъари культураш кхееча цхьайолча колхозашка совхозашка пайда ца эцаш кхаште юхе гlолла lоухийт хий. Хlаьта хий дуллаш хилча а дилла дезача хана а оттаьча нормагlа а диллац. Цудухьа, ца хоаш кхина хlама дац республике юкъера лаьрхlача цхьан гектара тlара 38 центнер мара люцерна чу ца эцилга. Каст-каста кхаьшка хий диала деза ха хьатlакхаьчача хана боахамашкара гlидротехникаш, кхьэекха боаьо а йоапаш, кхыча балхашка хьежабу. Масала, «Дикана» совхоаера кертера инженер-мелиоратор нов. Арцвев ший балха тlера а ваьккха централи тоне ресовщикахьа хьожавир. Июль бетта деиз гуйра юкъе яхалча шиъ балха кхы вохх тlавахавзар из. Уж ма масалаш дукха а кхувла йиш я.

Цlенхашта кхоачам боацараш да цхьайолча колхозашка: доакъар lалашдеча балхашта бизза механизаци яра эша машинаш, агрегаташ тоъаш яц, цул совгlа йолчарех а бизза пайда эцац. Хlара боахаме хиланза ергьац хьувкъам чуэцара эша транспортни комплексаш, вlашагlйохна еза доакъар lалашдергдола бригадаш, отрядаш, звеньяш, техника а транспорт а лелаергйола механизаторий кадраш хила еза. Оттае еза цар бергболча балха заданеш, хьадаьчунга хьежжа моральни а материальни а бегам совгlа доакххартболаш хьалаш белгалдаха дезз, хlара дийнахьа беза балха тlахьожам лоаттабе беза.

Цу бригадашка, отрядашка е звеньяшка вlашагlйохка еза кийчдеча доакъара дикал къоастаергйола экспресс-лаборатореш. Цар кертера декхар да баьда хьоарах, сенажах, силосах, сенажах мел тlуная наретни йоал хьоакилга. Доакъара дикалга хьежжа лу болхлошта алапи а. Цу тайпара йолча экспресс-лабораторе Шелковской районерча «Коминтерн» яхача колхозе болх бу ши шу даьннад.

Доакъара культураш хlара шера дукхагlа дlаюв, бахъда, lалашъеча аьли боарам айлуш бац. Фуд цуч дахьан? Бахьан са! да: хьатlайелача баьцах бизза пайда ца эцилга. Ахапега кхоачам кlезигъеннай иштта lалашъеш хинна йол. Соахка гlоаха доакъар 63 процент мара lалашданзар республике. Цо хьокхам Сунженски, Малгобечни, Наурски районашка кхы а лохагlа бар — 50 процент. Хlара шера тlатlа дукхагlа хулача хьайлашта кхоачам бац иштта lалашдеча доакъаро...

Хьалха латтача боахамий опыто хьахьокх йуц хьалхагlа кlезиг дукха маьхе йокъа а яийта, цул тlехьагlа аргlашка вlашка а теха вентиляторашца низагlа фо чу а детташ іоккъайнча йол дика хулга. Иштта lалашъяь йол шийх йоаллача хьоналга диллача хьоарал дукха эшашагlа яц. Халахете а, из способ хlанз а вай республике шерра юкъейоалаь яц.

Май бетта люцерна хьакха болабенаб механизатораш. Ха йоа ца а еш, ший хашахьа массава а оарцагlвоале витаминий хьоар соахка lалашдаьчул шолза-кхозза дукхагlа lалашде дезаргда. Люцернана аь ца lеш, перерабоггна е еза кхыча баьцашта, баьцадаарий лордашта, генарий юртолгашта, кхьагlар доаккхача йисача отходашта...

Эрий хьатlаьннача баьций продуктивность лакхъяра хаддавза терко е еза боахамий специалисташа. Из дулургдолаш гlулакх а да. Цу гlулакха лаьрххlа вlашагlйохна еза баьца-мелиоративни бригадаш е звеньяш. Цар йол хьоккача моттигашкара кхертlой, зене йола баьцаш дlайоахаргья, органически а минеральни а удобренеш товсаргья. Дукха хlама дlа ца долаш шозза дукхагlа йол lалашъе вlаштlехьдаргда иштта гlулакх дой.

Хьайбаш леладерий кьаьстта теркам тlабахийта безачба са доакъара свекла салшмах болча культурана. Соахка «Красноармейский» яхача совхозо хlара гектара тlара 600 центнер овлаш чуйийцар. Хlаьта из хьокхам 700—800 центнерга дlакхоачаш лакхагlа хила йиш я хlара гектара тlа 30 тони кхо а дилла, де дезаш дола lувал дойя.

Республикерча дукхача боахамашта дийцденнад шозлагlа культураш дlа а юаш доакъар lалашделга. Цох мел пайда бова ховргда Сунженски района «Путь к коммунизму», XX партсъезда, Ленина цlерагlча колхозаша бача балхага хьежача. Укх боахамашка дукхагlа дола доакъар шозлагlа доакъара культураш дlа а юаш lалашду. Иштта пайда эц Грозненски районе а шозлагlа дlайийнача культурех.

Республикански юртбоахама станце шозлагlа дlайийнача культурай баьццара конвейер хургйолаш гlулакх вlаштlехьдаьккхад. Цо апрель бетта денз ноябрь хьалхачалца баьццара доакъар лоаттаду хьайбашта. Баьццара конвейер хилар бахьан долаш станце шозза дукхагlа шура йоакхх деттача доахангара. Халахете а, республикерча дукхагlча боахамашка пайда эцац баьццара конвейерах.

Вай республикерча колхозашкен совхозашкен гуразьа дlадийнача ялатех хий дехкаш 30 эзар гектар герга лаьтташ да. Кlезигагlа дале а, царех ах лаьтта тlа шозлагlа хьувкъам кхебе йиш я. Из мел доакъар да ларxlа хала дац.

Белгалдаккхалза далац республикерча дукхача боахамаша юртбоахама культура шозлагlа дlаювлга а цун де доагlа гlулакх делга а эсала леладелга. Хиш дехкача лаьтташ тlа шозлагlа дlайийнача культурашта кхыметтех цхьа а хий диллац. Масала, соахка шозлагlа дlайийнача культурий кхаь лаькъах цаl вlалла хий ца дуллаш дисар, хlаьта шозза хий теха кха дерригa 1820 гектар мара дац.

Доакъара культурашта юкъе эггара дукхагlа белок йоаллаш я люцерна. Цудухьа КПСС Нохч-Гlалгlай обкомо, Нохч-Гlалгlай Министрий Совето дукха ха йоаццаш тlайийцача сощаво белгалдаьккхад республикерча боахамаша дlадувача кхашта юкъе люцернас 20 процент лаьтта дlалоацилга.

Х. ЯЛХОРОЕВ.

Нурека опыт—Рогуна

ТАДЖИКСКИ ССР 28 миллиард киловатт-сахьат совгlа электроэнерги хьаьй ше болх бе йолаечa денз Юкъерча Азе йоаккагlъярех йолча Пулисангински чlоже хьалъяьча Нурекски ГЭС-о. Йиллача ханал цхьа шу хьалха проектни мощностага кхаьчай станци. Хьалъяь йоалаш латт дунен тlа эггара лаккагlа йола 300 метровя плотина Вахш яхача додача хи тlа. Хьабаьб 10,5 миллиарда кубометр хий чудола боккха форд. Гlишлонхоша лоамашка 40 километр совгlа тайп-тайпара тоннелаш яьхай. Нурекс хьахиннай берригача мехка а дlаяьржа йола социалистически яхьа «Балха эстафета» яха керда форма.

Хьалха латтача опыта школа хинна дlаэттай Нурек, хlаьта цун опыт хlанз толаме балха юкъенхтал Рогунски ГЭС хьалъеча. Хургйолча станце мощность — 3 миллионий 600 эзари киловатт я, плотина лакхлургья 350 метр. Нурекера укхаза хьакхухьаш латт проходчески гlишлони техника, 27 тони мукъ кхухьача БелАЗ-аша шоаш дика хилар хьахьекхад хьалхара гlишло хьалъеча. Керчача моттиге хьаухаш латт проходчикаш, монтажникаш, шофераш, уж берригаш а сейсмически хьалашка ГЭС-ан хьалъяра йоккха опыт йолаш ба.

СУРТАШ ТlА: 1) Нурекски ГЭС хьалъярий сийна оттаь обелиск. Цо хьахьокх Вахша тlа станци хьалъяьча вай мехкарча халкъий вежарихха дола доттагlал; «Гидроспецстрой» треста Рогунски участка тоннелий проходчикаш (аьрдехьара аьттехьа) — Б. Герасимов, Ю. Передерлев, А. Сунпомен.

2) Нурекски ГЭС. Цун ерригa 9 агрегат йизача мощностагlа — 2700 эзар киловатт — болх бе йолаеннай.

3) Оби-Гарм яхача поселене хьалдьюд Рогунска ГЭС хьалъеешйараш чубахаш дола керда цlенош.

Ал. ПОДДУБНЕ
сурташ
ТАСС фотохроника.

Космически тохкамаш

«СТАНЦИ ТlЕХДИКА Я, ЦУ ЧУ ТХО САПАРГlАТА ДА, ЦlАГlА САННА»

Шоллагlа бутт ба Леонид Поповн Валерий Рюминн «Салют-6» яхача орбитальни станце борта тlа космически вахте бола. Цу тlа lайна кхоачам боацараш дlадахара, цун запасаш кердаяхара дукха къахьега дийзар космонавтий. Цу гlулакха эшаш мел дола хlама хьалкхоачадир царна «Прогресс» яхача шиа автоматически грузовико. Ремонтно - юхаметтаоттадара балхаша оадда ха лацара бахьан дар «Салют-6» орбите лелаш дола ши шуи ах шуи хилар. Цу юкъа 15 эзарза го баьккхаб цо лаьттанна гонахьа.

Дерригa лаьрхlача, космонавташ раьза ба шоай фусама, хlаьта бувзама цхьа сеанс йолаш из хьаяьрашта баркал алар дехаш а бар: тlехдика станци я, цlагlа санна сапаргlата да тхо, укх чу. Долча бесса аьлча, дерригa шоаех тийша долча «Салют-6» керттерча системай болх ала хlама доацаш ба.

Станце космосе йоккха ха вlаьх мелу теркам тlаозаш йола выводаш е баьннаб станци хьаьраш. Тара да, доза доацача хьалашка космически конструкце дукккхача элементашта Лаьттан тlерачул дукхагlа нагрузка тlадаттачоа а цар болх бара торонаш цхьан ихаззеи алсамйоалачоа а. Цун теоритически расчет оттае е лаьттарча установкашца из тахна практически йиш йолаш дац. Хьаьда жоп лургда цу даькъе алхха космосо.

«Салют-6» эксплуатаци яр лоархlаме хиннад кхыча оагlорахьара а. Хlанз вlалла шеко йолаш а дац, борта тlа волча хана орбитальни станци санна йолча чоалханеча объекта яхара низ совбаккхара саг дукха хlамаш де йиш йолаш хилар, хlаьта долче, дикагlа уйла е еза царна ремонт яра эша хьалаш хьадара гlулакха а. Хlанзалца ерригача орбитальни станцеш тlа приборий доаккхагlа долча даькъа монтировани яьй борташ тlа. Хlанз конструкторски концепцеш хувцалуш латт. Иштта, технически lилмай доктора, профессора Феоктистов Константина лерхl, перспективни станцеш тlа приборий компановка кхыча тайпара хургья — станце юкъметтерча соана тlа. Цо торо хулийтаргья аттагlа, «тоннахьара» царна тlаваха.

Хlанзе а автоматически болх беш я «Салют-6 дукха служебни системаш lилман приборашн. Амма шоаш кхачача автоматизаце боарамах боъъонца кхоачам беш бац уж уттаераш. Идеал лерхl цар сигала лелача хана ший лоlаме управлени а хургйола lилман программа доккха дакъа ший лоlаме кхоачаш а дергдола максимально автоматизаци яь станци. Космонавташта тlакхсаргья боъъонна дола творчески декхараши принципагlа духхьала сагага мара юлургйоаца ремонтни операцеши.

Космонавташта Л. Поповнеи В. Рюминаи балха ди дladолалу орбита тlа lийрийна бархl сахьат даьлча, хlаьта чакхдоал москвоски ханагlа цхьайтта сахьат даьлча. Шоай сигаларча цlагlа порядок а оттаеш. шоай ханах доккха дакъа дlадохийт хlанз космонавташа технологически, биологически, lалам довзара эксперименташка. Тlеххьарчарех аьлча, старт е кийчлуча хана а дувцар космонавташа царцара шоай безам боккха хиларах. Лаьтта хиннача хана чlоагlа кийчо лъй экипажо. ТУ-134 а ИЛ-76 а яхача самолетий борташ тlарча лабораторешка хlана шоаш эув районаш тохкаш. Белгалъяьлар ховдам болаш йола специализаци. Масала, Л. Попова дукхагlа теркам тlабохийт океанологически юртбоахамеи эксперименташта, В. Рюмина — лаккерча атмосфера явленештеи хьуи боахама балхахоша уттадеча декхараштеи. Геологий лаказагlа къаьстта теркам тlабахийта тохи хlанз Прикаспе, центральни Казахстана, Сибарегlен къулбехьарча оагlорахьара, Байкало - Амурски магистрала малхбоалехьарча даькъа районаш. Цу информацех пайда эца лерхl лаьттан фонда карт оттадеш а, хlаьта иштта дlайийна юртбоахама культураш малагlча хьала тlа я хьажара. Хьалха чакхъяьхача экспедицешка а саина, ерригa кертера съемкаш ю МКФ-6М яхача дукха зонаш йолча аппаратацеи КАТЭ-140 оалача топографически камерацеи.

«Салюташ» тlара съемкаши спутникаш тlара информацеши эшаш йола сфераш тlа-тlа дукхагlа хулаш латт. Иштта, дукха ха йоаццаш Азербайджана lилманхоша пайда ийцаб цу даннеех республика индустриальни центрашта тlера фен го сево бlехбу хара. Белгал деш латт цу тайпара фо бlехдеш дола бахьанаш дlадахара де деза хьаьда гlулакхаш. Космически суртех пайда ийцар боамбе хьувкъама прогноз еча, Кавказа лоамашкерча руда доалача участкай перспективность гучаяккха. Азербайджана lилманхоша хьаьй иштта Советски Союзе меттел ГДР-еи Польшеи пайда эшаргбола космически суртаашта дешифровка яра массехк керда прибор.

Чlоагlа теркам тlабохийт Л. Поповеи В. Рюминеи «Сплави» «Кристалли» установкаш тlарча технологически эксперименташта. Хlанзарча этапе цар кхы а цlенагlа тахна дезаргда электроника дукхача областашка пайда эцаш йола арсенида индий арсенида галлий оала ахпроводниковни материалаш доаол доацача хьалашка миштта хургья. Биологически установкашка дlахохьош я хохаш, горох, кlа кхедара опыташ.

Болх-м болх ба, амма космосе а хул экипажа салоlа сахьаташ. Фу ду космонавташа цу хана? Из хаттар дир аз дукха ха йоаццаш Рюмин Валерица 175 дийнахьеи бусй сигала лийнача Ляхов Владимирага.

— Борта тlа тоъал дукха я музыкальни записаши видеофильмаши. — Амма хьалхарча кlирашка оаха кlезига ладувгlар музыкага иштта кlезига хьежар фильмашка а. Царга хьежа безам боагlа хьалхара бутт чакхбоалаш.

Михаил ЧЕРНЫШЕВ,
АПН специальни корреспондент
Полеташта управлени ю центр.

МОЛДАВИ ИНДУСТРИАЛЬНИ ДЕГlААХАР

Укх шера август бетта Молдаве къахьегамхоша белгалдоаккхаргда шоай республика хьахнина 40 шу дизар. Хьалха аграрни лоархlаш хиннача цу мехкa йиста экономике хиннача хувцамех дувц АПН корреспондентаца Дедул Александраца ше къамаьл деш Молдавски ССР Министрий Совета председатела заместителa, Госплана председателa Устиян Иванa:

— Молдавех дувцаш хьалхе эггара хьаяха дагаух цуи комсийн сомийн беш аш, баьцадаарий плантацеш, хьажкlий, шекара свекла, кlина баьццара кхаш. Из деррига я нийса да. хlаьта а хlанзара Молдави, цун аграрни секторо лоаца дакъа мел ла доккха дале а, эггара хьалха индустриальни республика я. 550 совгlа йоккха промышленни предприяти чуйоагlача цун промышленносто 62 процент lалашъю тахан цул къаман валови продукт.

Хlаьта Молдаве юрта боахамах дийцача, тlеххьарча итташ шерашка цунах а хиннай кертерча даькъе индустриальни производство. Хьалха автономно болх беш, юртбоахама бийдал чакхйоаккхаш хинна дукхагlа йола предприятеш тахан цl! йолча баьцовгlаш леласча даькъа комплексе я. Иштта практике кхоачашду социализма декхар — промышленности лаьтта леладари вlашши гарга озар, вlашагlтоадар да яьхача В. И. Ленина идеа. Хlанз укх сахьате аграрно-промышленни , объединенеш республика юрта боахаме производство вlаштlехьъяккхара типични форма я.

Продукцева дунен 60 мехка экспорт еш йола хlанзарча ханара предприятеи ший доалахьа а йолаш йолча Молдаве дlахо алсамйоаккх ший индустриальни потенциал. Духхьала карарча пятилетка дигь шера болх бе йолалийтай республике 30 гарга йоккха промышленни объект. Хьалъеш латт хlанз — телевизорий завод, Европе эггара йоккхагlа йола шера 4 миллион тони портланда лу цементни завод, шера 110 миллион метр боамбен кахтеи кlадаш аратеда лаьрхlа йола прядильно - ткацки комбинат. Къаьстта толамца дегlадоагlа республике приборaш яр, электротехника, машинаш яр, юрта боахама яраш а тlехьа. Алхха чакхдаьннача 1979 шера тlахнитта промышленни продукци 7,5 процент яр.

Молдаверча предприятеи технически боарам хьакьякх «Микропровод» яхача кишиневски lилма - производствени объединене. 1960 шу тlакхачалца йолча хана цхьаккха а электротехнически производство яцар вай мехка 50 микронал кхаьчагlа йола электрочакхйоалийта материалаш хьаяра технологи йовзаш. Озара традиционни методагlа цу тайпара материал хьас йиш яцар. Кишиневски университет йистеькхача къоначча инженерий-физикий группа мехка эггара хьалха кхоачашйир изал мара сома йоацача проводаштa иштаиловка яра идея. Тахан «Микропровод» объединене продукцена 25 мехка экспорт ю. Производственникийи lилманхойи низам вlашагlтохаро хьаю технологи эргаькха тоаяра дика кlийле. «Микропровода» тlеххьарча разработкаша дунен тlа хьалхе лелаеча прибораш ега фирмай теркам тlаоз. цу даькъе США, Англе, Франце, Японе, Итале а оаш. Кхьаи изоляци йола микропровод хьаяра лицензи ийцай ФРГ.

Шеко яц, Молдаве индустриально дегlаухача дакха толамаш — уж эггара хьалха тlехьайиса хинна паргlа Росса йистош промышленни даькъе сихха дегlайоалара тlаерзаяь политика чакхьяхарах, СССР дерригача халкъашa тlо дирах, союзни республикай къамий экономика цаl йолча мехка халкъбоахама комплексе вlашагlтохарах хьахиннар. Советски Молдави хьахиннача хьахарча денойка денз цун промышленноста структура хьахулар ерригсоюзни къахьегам бекъаргеи моттигерча хьалашкеи хьежжа. Масала, Молдаве болх бергбола нах дукха хилари моттигера минеральни ресурсаш кхоачам боацаш хилари бахьан долаш индустри дегlайоалара ориентаци йора республике дукха къахьегам чулоацача доакъошта: прибораш яра, электротехникина, машинаш яра. Цо ниш хилийтаб Молдавски ССР хьаьйи хьалхарча шерашка масса моттиге нах балхаца lалашбе. Цу ориентацегlа гlулакхаш леладеш вlаштlехьдаьлар юрта боахам энергеца lалашдарца дувзадеиша аграрни секторера мукъабувлаш болча ахархошта промышленни секторе профессеш lомае а балха хьежабе а.

Тlеххьарча шерашка Молдаве промышленноста специализаце база тlа производствана концентраци хулаш латт. Цу тlа а цхьатарра продукци арахецаш йола предприятеш вlашагlъетт lилматохкама институтаца цхьан комплексе, практиканхойи lилманхойи низашта интеграци яра торонаш хьа а елаш.

Керда технологеш уттаелга дlадолалу lилман тохкамашкара, хlаьта чакхдал кийча продукци арахецарца. Тахан республике толамца болх беш я Молдаве ерригача предприятеи 20 процент лоаца 30 совгlа производствени а lилма производствени а объединенеши комбинаташи. Цар дакъа — ерригача промышленни продукце 40 процент, къахьегам, доагор, материалаш, средствaш дикка кlезигагlа дlа а йохийташ.

Хlанз укх сахьате Молдаве промышленносте чакхдоаккхаш латт планирована эргаьккха тоаярах болча КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советеи Сощамо белгалъяьча доладара кердача методашка довлилга. Цо стимулирухьаи ападейства ергья Молдаве индустриальни комплекса эффективноста

(АПН).

ДАЬР КІЕЗИГА ДАЦ, ДЕ ДЕЗАР ДУКХАГІА ДА

КПСС Нохч - ГІалгІай обкома V-ча пленумо дийцар республика культурно - сердалон учрежденеша КПСС XXV съезда соцамаш кхоачашдар духьа балха идеологически эффективность айе езаш хилар, цул совгІа, тер-кам тІабахийтар культура министерства болх овлангара дена тоабенза барг ца хилера, балача наьха культурни хьашташ кхы а дикагІа кхоачашде дезаш хилара.

Укх тІеххьарча хана Нохч-ГІалгІайчен культуран искусстван болхлоша дикка тоадаьд бахача наха эстетически кхетам балара гІулакх. Театральни концертни учрежденеша хІара шера миллион совгІа зрителаш а гуллуш пхи эзар совгІа спектакли концерти гойт республике бахача наха. Уж планови задание дукха а дукхагІа да.

Парте обкомо дІадехараш кхоачаш а деш, дикагІа болча клубни библиотечни болхлоша, цул совгІа, шоай гІулакх деварцен хьинар айденна социалистически яхьахи прогрессивни формехи пайда а эцаш, къаьстта уйла тІайохийт къахьегамхой кхетамца хьалкхебара. Цу гІулакха республике чанхъяьхай кагирхой болхлой мутІерашта юкъе бу гаши профессеш йовзийташи йола дукха морально-эстетически сайренаши диспуташи.

Дукха шераш хьалхагІа дезз юрташкей городашкей къахьегамхой кхетабеш кхебара болх дика лелабу республиканени краеведчески музея коллективо. Дикка тоабеннай П. Захарова цІерагІча изобразительни искусствай музея культурно-сердалон болх а. Культура учрежденей а йоаггІаш йола терко ю дукхагІа йолча парте райкомаша, городийн юртийн халкъа депутатий Советаша. Масала, культурно-сердалон учрежденей гІулакхаш дувцаш дукха партийно боахама актива собранеш а халкъа депутатий Советий сессеш а яьй Наурски, Малгобекски, Гудермески, Советски, Надтеречни, Грозненски, Веденски районашка. 1979 шера 13-ча марта ше баьча соцамца Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето тІанийцай культурно - сердалон болхлойн говзанчийн культурно-бытовой хьашташ кхоачашдара, материальни хьал-торо тоаяра шин шера план. Шин шера чаккхдаьккхад юрташкара культура учреждениеш Іан хьалашка болх бе кийчъяра республикански хьажар. Цу хьажаро доккха новкъостал дир культучрежденей материальни лард чІоагІъяра, болхлойн говзанчаши кийчбара, цар говзал лакхъяра.

Укх тІеххьарча шерашка тоъал доккхий толамаш даьхад творчески коллективаша. Нурадилов Ханпаший цІерагІча театро оттаьча «Яхь йола кІантий» яхача спектакла К. Станиславски цІерагІдола РСФСР пачхьалкхен совгІат деннад. СССР культура Министерствин Еррисгоюзни театральни обществан лаьрхІа долча дипломаш совгІаташ даьд Лермонтова цІерагІча театра «Трагедия человека», Нурадилова цІерагІча театра «Пхьараш», «Тигри гиене», теннний театра «Работник Емельян нисся фатен» яхача спектаклашта. Актерски исполнительски говзал лакха хиларах сийлахьа совгІаташ деннад. Нохч - ГІалгІай АССР-ей РСФСР-ей заслуженни артист яха сийлен цІерац сийнай дукхача артисташта. Ший йоккхача говзаца дуне цецдаьккхад вай мехкахо Эсамбаев Махьмуда. «Вайнах» яха халкъарий ансамбль гІоръеьнай Малхбузен Европе, Малхбоален Африке, Латински Америке.

КарагІдийнна дика хІамаш дукха а да. цхьабакъда, церца цхьана кхоачамбоацараш а да.

Юрташкарчей городашкарчей къахьегамхой культурно - сердалон хьашташ кхоачашдара йолча торонех эца боаттІачи тайпара пайда эцац массанахьа а. Эшшача боараме яц профессиональни самодеятельни искусства цхьайола жанраш. Ледара да юрташкарча библиотекай балха чулоацам. Культурно - сердалон учрежденеша шоай болх къахьегамхой коллективай плакащцей эданешцей бувзаш лелабац. Ледара да профессиональни коллективаша эшачарие деш дола шефски новкъостал, театрашеи филармонеи хІанз а кхоачам болаш дика дац кагирхой идейно - эстетически кхетош кхебара гІулакх. Кхоачам болаш дац культурно - сердалон болхлой шоай балхаш тІа чІоагІбалийтара деш дар, къаьстта а юрташка, терко кІезига еча. Керттера бахьан — чуІо фусамаш ца хилари вахара хьалаш кхоачам болаш дика ца хилари. Моттигерча, декхарийла йолча организацеша дІатесса йитари терко ца яри бахьан долаш тишьеннай цхьайола юртара клубаш. Кагирхой дог дагІац чухаьрца яла йоахнача клубашка чубаха. Масала, тишача цІеношка я юртара 168 клуби библиотекей, хІаьта царех 36 чухарцара кхерам болаш а я. Капитальни ремонт янза яргІоацаш культурно - сердалон учреждений чуйола 250 цІа да республике. Из болх байта декхарийла ба моттигера боахама кулгалхой, профсоюзни организацеш, ГІулакхаш вайна ма гарра доллаШехьа а, капитальни ремонта хьахийца ахча хІара шера пайда ца эцаш дус, къаьстта а финорганаша юртсоветашта тедар.

Театрий репертуарашка хІанз а кІезига я вай заман турпалаш гойташ йола тема. Филармоне балха тІа тоъаш дац дикагІа йола музыка йовзийтилга, цхьацдайолча эстради бригадаша хІанз а кхоачам болаш лакхача идейно - художественни боарамс кийчдац концерташ.

КІезига пайда лургбацар поэташта, яздархошта, композиторашта, художникашта, исполнителашта юкъе тарггара доттагІал дилерси цхьана гІулакхаш леладарен. цкъабакъда, яздархой Союза правлени хІана а кІезига гІерт доттагІал кхолла а творчески болхлоша цхьана арителашца из чІоагІде а.

Культура министерства кулгалца укх тІеххьарча шерашка лаьрххІа йолча комиссе кийч а даь, вахара юкъедоаладаьд керда советски деза денош, керда юкъара гІулакхаш. Саг йоалвар, керда доал хьахилар, бер дар, цунах цІи тиллар, ЗАГС-е регистраци яр, ловзар дар. Ишта, кхыдола керда гІулакхаши дева деноши шерача халкъа юкъе чІоагІлуш латт, капитализмахи динахи юхедиса шира а баьде а Іадаташ юкъера дІа а довлаш.

Уж керда гІулакхаш махара юкъехкубара дакъа къаьстта дика толамаш доах Сунженски, Советски, Веденски, Грозненски районашка.

Хоьш ма дарре, гаьнна хьалха деза вайнаха юкъе хьа а хинна. ДІаьш шерашка тоалуш, чІоагІлуш хьадоагІа хоза а эздий а гІулакхаш: вокхагІвар лархІар, вІамагІчоа доал дар. Даймохк безар, граждански декхар дика довзар, кхоачашдар. Даймехка паргІато бахьан долаш байнарий сий дар, кхыдараш. Цхьабакъда, уж дика гІулакхаш цхьаккха тайпа бувзам болаш хила йиш йолаш дац капитализмах юхедисаращца, дин ширача, зуламеча гІуланхашца, къаман Іадаташца: мехкарий удабар, чІир лехар, йоІах урдув дакхар. Парте Іомаду вай халкъа хоза, эздий, прогрессивни гІулакхаш ширача вамах ахединача воча гІулакхех хьакъоастаде ха а вай заманца тарлуш доацаращца лира къовсам лоаттабе а. Парте из хьехам лоархІагІа ца боахкаш нийса чакхбоах культурно - сердалон учрежденеша.

Художественни самодеятельноста коллективаша культурно - сердалон учрежденеша шерра пайда эц театрей клубей сценех, кхашкарча станех, заводийн фабрикайн цехех кица ца Іеш, телевиденех а радиох а.

Кхетам балара боль нийсача наькъаца лелабу республика художникий Союзо. Каст-каста хул суртий экспозицеш, персональни а юбилейни а выставкаш. Шоай живописен графичан произведенешка республика художникаша гойт вай заманхо, колхозийн совхозийн къахьегамхой, заводийн фабрикайн болхлой, гІишлонхой. Социалистически Къахьегама Турпалаш.

Истореи культуран памятникаш Іалашдара гІулакха дукха балхаш даьд культура министерства организацеша, цхьабакъда, хІанз а дика лелац шерра халкъа уж довзийтилга, юхаметтаоттаделга. Тоъаш бац уж юхаметтаоттадергдола говзанчаш, ахча. Нагахьа санна историко - революционни къахьегама сийлени памятникаш лорадеш дале, шин-цергІа дохаш тІаккхьачхьмачо докадеш да хьалкъа архитектурни памятникаш: ширача замалахьарча вІовнаш, маьлха напамаш, къубаш, тайп-тайпарча даний памятникаш — элгацаш, святилищаш, кхыдараш. Ледара да туристически маршруташка гІолла дІа-са леларгбола инструкторай кийчбелга. Уж нийсбе безе туристий наькъаш дайза ца Іеш, халкъа памятникий истори а мехка истори а дяна довзаргдолаш.

Іилма - тохкама институтаца цхьана культура министерства дІадоладаьд ширача памятникашта паспортизаци еш. Из чІоагІа лоархІаме гІулакх да. Дукха болх ба бе безар: памятникаш хьалахар, учете эцар. Ала деза, архитектурни памятникаш лорадар шеррача халкъа гІулакх а даь дІаоттаде дезаш хилар. Цу деша ях дикагІо лухтІебахар духьа бахача наха ма дарра дІадовзийта деза 1979 шера 1 марта тІеийца РСФСР «Исторе, культура памятникаш лорадарах, царех пайда эцарах дола Закон». Из документ наха дика ца довзилга хила дезаш да цхьаннахьа а учете боацача туристаш, цхьаккха хІама бебашха ца хетача наха цу памятникашта зуламаш дар. Масала, шинь буллача хана дохадаьд Итум-Кхала Юхерча Пхьакочара шира кашамаши ГІалгІашнахьаши Итона-ГІалаи. Уйла ца еш шей меттера хьабаьккхача цхьан кхеро а кашара йихьача пхьегІо а вайнахьа историе эгара лоархІамегІо йола цхьа оагІув йоаc тарлу.

Владимир Ильич Ленин ваь 110 шу дизар деадеча денош ка сийлен гІулакхашца кхачар духьа дукха творчески культурно - сердалон болх бир республике.

Коммунистически парте тІахьехама жоп а луш, культура министерствас цун творчески коллективаши шоай низаши хьинари ца кходеш дІахо а тІайийрза идейно - политически кленно - художественни пропаганда.

Р. САИХАНОВ,
Нохч - ГІалгІай АССР культура министр.

Барт-цхьоагІо йолаш дах тхо

КПСС XXV съезде Л. И. Брежнева аьлар: «Парте шин керттера декхар лерхІ къахьегамхой, эгара хьалха кагирхой, уйлашка - советски патриотизма, социалистически интернационализма идеяш дІачІоагІъяр. Советий Мехках, вай хьамсарча Даьхенах доккхая деш, социализмана карагІдийнна дика гІулакхаш лораде кийча болаш хьалкхебара».

Уж дешаш дет чу досс сона тхоай Серноводски юртбоахама техникума вахар дагаденача, Дукхача къамех а тха хьехархой, болхлой, дешархой коллективаш. Хьехархой коллектива юкъе ба 10 къаман нах. Уж массавар а шоай хьинар кхо ца деш къахьеташ ва юрта боахама Іалаьнате чІоагІа эша къона ахархой хьалкхебеш. Цудухьа хозахета алац тха техникумах, юртбоахама кадраш кхеяра Къилбаседа-Кавказа кхуврч. Укхаза дешаш да 15 совгІча къамех дола бераш. Ишта, юрта боахама механизаци яра йолча отделене духхьал цхьан йиълагІча курса «А» группе ба ворхІ къаман вокалаш. ЦхьоагІо йолаш, дешарах дика кхеташ, отделене эггара дикагІа йолча группех цаІ лоархІаш я из. «ЦаІ массанена тІехьа, массава а цхьаннена тІехьа» яхача принципагІа бех укхазара кагирхой.

Цу дерригена тешал ду вежарий цхьоагІо йолаш советиц къамаш дахаш хилар. Саго саг воаца ца веш, цхьан саго вокхаьна Іазап тІа ца лоаттадеш, цхьа къам вокхарел толашагІа ца лоархІаш йолча социалистически системо совленаш я уж.

Цхьан саго вокхах дІама кругловацаш, къамех ва яхаш озабезам бергбоацаш, бартцхьоагІо йолаш техникума еррига коллектив хилийта гІерташ бокхача безитоахамца лелабу оаха политико-кхетама болх. Цу балха гІулакхех даьца отталь лаам я тха. Ишта, тайп - тайпарча къамий кагирхоех вІашагІъеллай техникума иллеи халхареи ансамбль. Дешархошта интернациональни кхетам бала лаьрхІа каст-каста ю вежарашка йолча республикашта хетаь доттагІлен сайренаш. Сакъердамеи массанена дика кхетам лушн чакхъяьлар Къилбаседа ХІирий, ГІалмакхой, Татарий, Нохч-ГІалгІай, Башкирий, кхыча автономни республикашта хетаь сайренаш. Хозеи дикеи чакхдаьлар тха соахка Къилбаседа ХІирийчерен Латверен бахкача хььешашца хинна вІашагІкхетараш.

Цу тайпарча вІашагІкхетараша, письмошка гІолла долча бувзамаша, дІа-хьа телача сувенираша чІоагІлу доттагІал. Цу хьакъехьа дика новкъостал ду хьехархочо Ч. Б. Бирневас кулгалдеча интернациональни доттагІлен клубо. Интернациональни балха дикка гІо-новкъостал ду эзар совгІа дешархо чуйоагІаш йолча тха профсоюзни организаце а. Укхаза дикa леладу нахага салаІейтарен сакъердийтарен гІулакхаш: тайп-тайпара салаІара сайренаш, слеташ, вІашагІкхетараш, конкурсаш, хьажараш чаккхдоах.

Дог тийшша ала йиш я барт-цхьоагІо йолаш ях тха коллектив.

В. СВИРИДКОВА,
Серноводски юртбоахама техникума профкома председатель.

Доазол дехьара

ПОЛЬША. «Нептун-625» йола телевизораш арахец «Нептун-150» яхача маркагІа Гданьскерча «Унимор» яхача заводо. Уж приемникаш алтха керда конструкци йолаш хиларца хичча ца Іеш хІанзара форма йолаш хиларца эргаш я.

СУРТА ТІА: «Унимор» яхача завода цехе.

ЦАФ—ТАСС сурт.

Социалистически мехкашкара хоамаш

БОЛГАРСКИ ПРОДУКЦЕНА — «РАЗНОЭКСПОРТА» ДИПЛОМ

СССР-е хьаухийтача продукце дикал лакха хиларах Тырговиштерчи «Септемри» яхача болгарски швейни фабрика коллективана «Разноэкспорт» яхача советски арахьарча торгови объединене диплом деннад.

Лакха производственни хьокхамаш, продукци тІехдина хилар «Септември» норма а хинна дІаутта дукха ха я. Фабрико арахийцача дуккхача кхалнаьха блузкашта а маІача наьха кочамашта а «Кълака пачхьалкхен лакха оцени сийнай.

Укх итт шера продукце дукхагІа дола дакъа — 80 процент гаргга — Советски Союзе экспорте дІаухийт «Септември», дина хьетийта а хоза товш а йола доттагІий издолеш укхаза чІоагІа хоатташ а кІеш а я. Хьадаь баранъа СССР-е ухийт республикерча 26 предприяте. Бакъда, чакхдаьннача шера итогех «Разноэкспорта» диплом е луш лакха мах «Септември» коллективо бена балха мара баьбац.

СовгІат торжественни хьале дІаделар. Фабрични коллективаца вІашагІкхийтар советски объединене викалар.

Г. ШИНКАРЕНКО.
София.

(АПН).

«ШУРИЯ ПРОВИНЦИ»

Ламдонг яха къулбехьен Вьетнама провинци мукъальнкхалехьа йоккха йоаца цхьа шурий ферма мара яцар укхаза — «Дактронг». ХІана пул ларда тІа хьалъяьй берригача мехка шурий фух дола доахан доладергдола специализировани центр.

1978 шера кубински правительствас «хольштейн» яхача фух бола 255 етт совгІата белар фермина. Вьетнамски хьайбаш леладерашта моттигерча фух вІашагІъядир уж. Тахан Іулаца 400 гаргга бежан да. ХІара Іаттагара йоаккха шура 4000 — 5000 литр я.

Дукха ха йоаццаш укхаза хьалъяьй даьтта доаккха предприяти. Шу йистедалалекъа «Дактронга» уллув кхы а пхи ферма хьахургья. Ламдонг Вьетнама къулбехье боккъонца йола «шурий» провинци хургья.

(АПН).

МАЬЛХА ЭНЕРГИ

Маьлха энергех дикагІа пайда мишта эцаргба? Из деш къоастаде гІерташ къахьегаш ба дукха югославски Іилманхой. Укх шера мехка телвоустановкаш серийно арахецилга хІаналахьа белгалдаьккхад.

Хьалхара гелиогенератор вІашагІъеллай Брежице яхача лоам тІа соахкара шу чакхдоаллаш, цо электроэнерги лоаттаю форда йисте уллача Словенски районерча телекоммуникационни системана. Маьлха энергех электрически яр хьалъеш йола эффективни установка я из, цо телекоммуникационни системана цахаддаш ток лоаттаю.

(АПН).

КЪОНА АКВАЛАНГИСТАШ

Кхычарна тара йоацаш кружок я Констанци яхача румынски городерча пионерий Дворцее болх беш яр. Укхаза Іомалуш ба къона аквалангисташ. Іай бераша тренировкаш ю городерча парке, аьхки — форда тІа е форда йистерча Іамашка.

Кружоке дешаш болча аквалангисташа Іомаду истори, археологи, опыт йолча хьехархоша кулгал а деш форда бух тохк, Іаьржача форда чу яхача хІамай вахар Іомаду. Цхьадола бераш археологически тохнамашца дакъа лоацаш да. Ше морг кхы йоацача пионерски кружока членаш хинначарех дукха бараша шоай вахар фордаца дувза а лаьрхІа. Констанце йолча форда лицее дешаш ба.

В. КРАСНОВ,
АПН соб. корр.
Бухарест.

АПН комментареш

Наьха территореш тІара США тІема базаш

Дунен ерригача континенташ тІа наьха территореш тІа 400 йоккхагІа йола база а юкъе йолаш йола 2500 тайп-тайпара тІема объект я Америка ВІашагІкхийттача Штатий. Амма царна из а кІезига хет. Уж ба Малхбузен Африка. Гаргарчен Юкъерчен Малхбоален пачхьалкхений территореш тІа керда тІема базаш яхка моттигаш лехаш. Ишта чІоагІа базашта тІакхуви хилара бахьан да цар уж эзаш ховдам боллаш дола политически, тІема - стратегически, экономически хьашташ хилар.

Йоккха йоаца исторически экскурс еръя вай. Колонеш е мехкаш дІалийцача хана Англе, цу хана эгара наь болашагІа хиннача фордаца ювзеннача держава, хьаьяр тІема-форда базаш дунен дерригача доакъош тІа: Гибралтар, Мальта, Кипр, Аден, Цейлон, Сингапур, Гонконг, хІаьта иштта шин ерригача доминиоший территореш тІа а. Уж шолгІоре а лувцаш, шоай бе доахадора англичанаша тоІадаь даьхка халкъаш хІаьта иштта шоай конкурентех лорайора фордаш тІара коммуникацеш. Британски империализма эза теха беш саннь тоалуш йоагІашъяр, дуненна доал де а гІерташ.

ДегІаахара империалистически лагІа тІа яьлча, ВІашагІкхийтта Штаташ а йолаелар кхыча мехкий пачхьалкхений территореш тІа сихъаь базаш хьее. Эгара хьалха уж чІоагІъелар Карибски форда бассейне: Гаити, Никарагуа, Пуэрто-Рико. 1903 шера хьакъоастайир Панамах ховдаль ха йоацаш пайда эца Панамски канала зона, нийсхо йоацача договорагІа Кубах — Гуантанамо яха база. 1898 шера испано-американски тІом лаьттача хана США дІальцар Филиппински гІайренаш, Гуама яха гІайре, цига шоай тІема базаш хьа а еш. Колони яьча Гавайски гІайренаш тІа хьайир цул тІехьагІа американски тайначаокеански флота керттера база — Пирл—Харбор.

Дунен шоллагІа тІом кхийнача хана США хьайора тІема базаш хьалкарча арІагІаша шоай монополей хьашташ лорадара. 1945 шу тІаккхоачаш духхьал Латински Америке хьаьь, хьанаьр 80 совгІа тІема база царех дуккхаьраш хІана а йолаш я. Кхыча континенташ тІа хьайора фашистско-милитаристски блока духхьал тІемаш де эшаш хинна тІема базаш. ТІом чакхбаьнначул тІехьагІа а дуккхача шерашка цар доалахьа хилар уж.

Дунен шоллагІа тІом чакх а балалехьа кхаьчар США производства боарамгеа тІема низгех дилача капиталистически дунен лидера моттиг. Шин дуненна доал дара хьал карара ца далийтара а кхы а чІоагІдара а. ТІом чакхбаьннчул тІехьагІарча ерригача хана шерра пайда ийбора США «базови стратеги» оалаш йолчоах СССР-ан кхыча социалистически мехкаштеи гонахьа хьайир цар ракетни яраш а юкъе йолаш йолча тІема базай Іалаьмате йоккха сеть. Цу тайпара дукха говнаш дола базай система шоай хилара гІа, ВІашагІкхийттача Штаташа Іалашду шоай геразашцарча низашта эгара гІойленагІа дола стратегически хьалаш, торо хул кхыча мехкашта ца хаддаш тІема дахлени тІалоаттае, дерригa дуне озаденна хилийта.

Цул совгІа, тІема базаш хьадда лоархІам болаш я халкъашта духьалара режимаш хьаллацарай неоколониализма политика чакхъяккхара. Цунна дола масал да тІеххьарча хьаналца США заповедник хинна Центральни Америка мехкаш. Карибски форд ше Іункхаза 1940 шера 50 эзинец а енна Антлегара кйцар США Бермудски, Багамски, Антигуа, Сент-Люси, Ямайка, Тринидад яхача гІайренаш тІаьа, хІаьта иштта Ньюфаундленда тІареи Британски Гвиана тІареи тІема базаш) «США чурча форда» хьисапе лерхІаш ба. Укхаза, шоай базаш шолгІаре а лувцаш, Пентагоно кийча лоаттаду «тІаІазара низаш» оалашдараш.

«ТІаІазар де», «низ бе» яхаш дола ши дош да XX-гІа бІаьшере чакхйоалаш латташ США дипломатически лексиконе эггара модегІа хинна дІалттараш. Цар геттара чІоагІа безам бар тахан Иранан Гаргарчен Юкъерчен Малхбоалерча, кхыча мехкадьтта доаккхача мехкаштей «тІаІазар» а «низ» а бе. Цу гІулакха Аравийски форда тІеи Индийски океана тІеи гулде» да, лелаш йолча тылах шолгІаре а еш дола йоккха автономи йола бІарчача соединене лоархІам бола американски тІема кемаш. Цига, Индийски океана тІа я Диего-Гарсии яха йоккха американски база.

ТІеххьарча хана юхаралаьккхад США Персидски Залива мехкаш «советски тІема кхерамах» цхьан лорадарах дола лозунг. Амма тІатІа дикагІа гуш да, Къулба-Малхбоален Африкера а Аравийски ахгІайрен тІара а тІема базаш США «Советски кхерама» духьаларча гІулакхашта а ца озаш цу региона мехкий экономикаеи политикаеи давлени лоаттаяра эшаш хилар.

Кхыча мехкий пачхьалкхений территореш тІа базаш хьаяра пачхьалкхенашта юкъерча договорашца оформлени ю. США бокъо хул уж базаш «шеръе, лелае тІема гІуланхашта царех пайда эца». Цу тІа а царна лу экстерриториальноста бокъонаш, хІаьта цига шоай хьашт дола гера оттаде йиш а я. Дукха моттигаш хул командованена бокъо луш керде гучадуала декхараш кхоачашдара шин бІуца из е вож район (объект) хьалаца.

Американски тІема гІулакхаш тІарк мих мукъабоал таможенни налогах. Иштта, масала, 1947 шерарча американо - филиппински соглашенех американски тІема гІулакхаш тІарча наха йоагІеш яц «служебни декхараш кхоачашдеш» филиппински граждананашта духьала даьча зуламех филиппински юрисдикци. США тІема гІулакхаш тІарча наха доагІаш дац «паспортийн визайн хьакъехьара Японе законаши правилаши», уж мукъабаьхаб налогехи таможенни тІахьожамахи.

ТІема базаш кхыча мехкий территореш тІа ехаш, США иштта дагалоаттаду, нагахьа санна тІом ийкхача юхаеттача хІамай цхьадола дакъа шоай территорена тІера дІа а даьккха шоай бІу латтача мехкашта тІанийсдар. Цу наькъац цар йиш хургъя кхы пачхьалкхенаши мехкаши автоматически геразацарча къовсама юкъеоза. Эггара хьалха из ала деза ФРГ, Италех, Англех, Японех. Цар экономика, къаьстта тІема промышленноста доакъош, чІоагГІа дувзаденна а тийша а да ресурсаех, хІаьта иштта шоай поставкаех а пайда мишта ийбу зуйш йолча США-х.

Кхычар территореш тІа американски тІема базаш хилар машара бола боккха кхерам ба. Дерригача мехкий прогрессивни низаш наьха территореш тІера США тІема базаш дІаяхар дІадехаш да.

А. БАСОВ,
исторически Іилмай доктор.

(АПН).

КХОМИ ХЬУРМАТИ ДАР ДУХЬА

«Планировани тоаяра а производства эффективности балха дикали лакхъяра боахама механизмо ю воздействи чІоагІъяра а хьакъехьарча» КПСС ЦК-и СССР Министрий Советей соцам тІа белгалдаьд наьха творчески хьинар айдара тІадерзадаь гІулакхаш.

Вознесенски газ чакхйоахача завода Карабулакски производства коллективо чІоагІа хьашт долаш Іома а ду, чакх а доах из соцам кхоачашбе лаьрхІа гІулакхаш.

Таханарча ден хоушу йола белгало я болхлойн инженерно-технически балхахойн инициатива шерра ярхар.

ИттлагІа пятилетка дІайолаеннача хьалхарча деношна дезз яьржар производства участнашта юкъе керда пхе шера план кхоачашъяра йола социалистически яхь.

Пхе шера оттаьь производственни план дІанхоачайир оаха хІара участкега, хІара сменагеи бригадагеи. Производства ерригача участнашка хьалтехар плакаташ, укх тайпара ловунгаш: «ХІара балха денна — дикала Знак», «Дикала пятилеткана — ударни къахьегам», «Дикала Знака — болхлой гарантиъ», кхыдараш. Участнашка чакхъяьхай коллектива декхарех, сменни бригадни декхарех дувцаш хинна юкъара собранеш.

Газ чакхйоахараша 4 шера тІагІертта шоай низ ца кхобеш къахьегарах хьахІиввай пхе шера задани ханал хьалха кхоачашъяра йола база. Карарча, 1980 шера, В. И. Ленин ваьча дийнахьа дезза 110 шу дизар деадалехьа хьалха рапорт делар производства коллективо иттлагІча пятилетка программа кхоачашъяь ялрах.

Из толам боаккхаш къаьстта дика къахьийгар КУ-3 яха комбинировани установка (установка начальник коммунист А. В. Семенихин), товарно - бийдала участок (участка начальник коммунист Н. М. Шипелин) санна йолча тха хьалха латтача участнаш. Иштта хьинаре дакъа лаьцар цу балка юкъе участкашкея сменашкея латтача яхье дукхаза хьалхара моттигаш яьхача социалистически яхьа макхаша КУ-3 вокхагІа волча оператора Е. Д. Лямзинас, машиниста В. С. Храмова, газови компрессорий машиниста М. Ф. Костина, оборудованена ремонт еча слесараша Г. Н. Редькина, И. В. Редкина, КИП прибористе А. А. Беляева, товарни оператора З. А. Земцовас, электромонтера Ю. Северьянова, дуккхача кхычар.

Пхе шера программа ханал хьалха кхоачашъярах, хьинаре къахьегарахи заданш В. И. Ленин вань 110 шу дуза ди тІаккхоачаш кхоачашъярахи тха производства ворхІ балхахочоа Ленински сийлен грамоташ еннай. Карабулакски газ чакхйоахача производства ерригача коллективана а еннай Ленински Сийлен грамота.

Арахецача продукце дикал лакхъяра декхар кхоачашдеча дукха лоархІаме балхаш ду производства химически лабораторе коллективо. Къаьстта дика къахьегаш ба укхаза Чеботаева Вера, Немова Валентина, Надсанова Таня, Коровина Надежда санна бола лаборанткаш. Цар болх дика баро йиш хулийт мехкдаьтта чакхдоахарий е оаха царех оаллача бесса «технологий» шоай установка балха режиме нийсду кхоачамбоацараш сиха дІадаха а брак йола продукци ара ца хеца а.

Дукха гІулакхаш ду материалаш, доагор, электроэнерги кхом беш дІавахийтара а. ХІара шера кхом бу тха производствана оттаьча расходни нормашка диллача электроэнерги йиъ бІаьнгера бархІ бІаь эзарнега кхоачаш киловатт, доагор — газ 650 — 700 эзар кубически метр, хий иттнегара иштта эзнега кхаччалца кубометр.

1979 шера 4 квартала итогех тха производство а чуйоагІаш йолча Къилбаседа-Кавказа мехкдаьттеи гази чакхйоахача производственни объединенена республика промышленни предприятешта юкъе электроэнерги кхояра яьржача социалистически яхье котъяларех кхоаттагІа моттиги ахчан премий еннай.

Тха производства коллектив лаьрхІа я дІахо йодача хана а болх эффективно а цунах хьахулар дика долаш а бе, продукци лаккача дикала гаранти йолаш мара ара ца хеца, производства керттера фондех бизза пайда эца, энергоресурсаши материалаши кхое, рационализаторийи изобретателийи балха юкъе ИТР творчески программага хьежжа хьинаре дакъа лаца, ерригача пачхьалкхен декхараш кхоачашдеча тхоай тарлуш дола дакъа лаца.

Т. ЗУРАЕВ,
Карабулакски газ чакхйоахача завода производства начальник.

●

ВІашш моастагІал долча тІема-политически группировкашта юкъера доьнаш хІанз а сацаза да Чаде. Нджамена байдараш лоалахарча пачхалкхений доазонел тІехбувлаш дІаух.

Цхьайолча даннеша хьахьокхачох Камерунни яхача камерунски доазон йистерча поселке сайцаб Чадера байдзарех 120 эзар саг.

СУРТА ТІА: Камеруна территоре тІарча поселка районе додача хик тІехбовлаш латт байдза болхараш.

АФП—ТАСС сурт.

●

ТАХАН—ГОНАХЬАРА ІАЛАМ ЛОРАДАРА ДЕРРИГАЧА ДУНЕН ДИ

Планета тІера Іалам лорадаро дІадех дуьнен халкъашна вовшахь вІашхь гІулакхаш леладар. 1948 шера дуккхача мехкий Іилманхойн общественни деятелаши вІашагІкхийтар Іалам лорадара йолча Дунен халкъашта юкъерча Союзе. ТІехьагІо цунах хилар шийна хьалхашка дийна Іалам лорадара методаш оттаяь, Іалама рузиьаш кхоача це дапийтаран уж юхаметтахуьттадаран тІадерзадеь гІулакхаш дара декхараш оттадеь йолв Іалами Іалама ресурсаши лораяра йола Дунен халкъашта юкъера союз (МСОП). 1972 шера хиннача гонахьара Іалам лорадара йолча ООН Конференце дунен деррригача мехкашта хьалхашка предложени оттайир июнь бетта 5-гІа ди хІара шера гонахьара го лорабара дола Дерригдунен ди лоралаш белгалдахаран Іалам лорадара дешашта шеррача общественноста теркам тІаозаран тІаьхехаш. 1978 шера октябрь бетта Ашхабаде хиннача МСОП тІехьарча XIV генеральни ассамблее ювца оттаяьар 1980 шера 5 марта дунен деррригача мехкашка торжествене дІакхайкаь Іалам лорадара Дерригдунен стратеге декларацен проект. СССР пачхьалкхен политика ранге даьхад Іалам лорадарен цун хьурмат дарен, цунах хьакъале пайда эцара, цун ресурсаш кхочуш ца ялийтарен юхаметтахуьттаярен гІулакх. КПСС XXV съездо чІогІийна гонахьара Іалам лорадара тІаерзаьхча мероприятей шерра программа, СССР Лакхехьарча Совето чІогІъаьй хьттах, хих, хьунех нийса пайда эцнига Іалашдара тІадерзадьча законодательства лардаш Іаламах социалистически хьисапе пайда ибара принцип закон санна чІогІдаьд СССР а союзни республикаш а Конституцеша. ДІахо дегІадоаладаьд «Іалам лораделе чІогІдаран Іалама ресурсех пайда ийбелга тоадаран кхы гІа де дезача гІулакхех» яхача КПСС ЦК-ан СССР Министрий Совотен соцамо. Пачхьалкхен планаш тІа шер-шера белгалйоах Іалам лорадара чакхдоахача гІулакхий шерра програмна. ХІинз юьцаш латт атмосферни фо лорадарахи хьийбай дуненах пайда ийбарахи долча СССР Законий проекташ. Іалам лорадара дешеех царех дІахада йиш йоацаш дола ший дунен халкъашцарча гІулакхий дакъа лерл! Советски Союзо. Цу хьакъехьара масал до социалистически меткашта юкъе латта гІулакхаш. СЭВ хьаьй гонахьара Іалам лорадарен тоадаран дешашта йола совет. Ялй ишта массеех оьгІонна юкъера соглашенеш. СССР тІехьа а Іалам лорадара дакъе ООН хьаьча учреждений системе санна ишта шоай лоІамеча дунен халкъашта юкъерча Іилмани нах сердалонга боахачен организацей гомашка а шерра цхьана гІуланхаш леладелга дегІадоаладара. Хьинаре дакъа лоац цо «Саги биосферен» яхача ЮНЕСКО программе. «Іалама гонна воздействе еча средствех тІема а моллагІча кхыча моастагІалла тІарма гІулакхашта пайда ийбелга дехкарех йолча Конвенцене» кулгаш яздаш Л. И. Брежнева белгалдьаккар, «Іалам лорадар — массене а юкъера гІулеиз, цо дІадех ерригга адамле оарцагІьелгах ьнна».

[ТАСС].

Хlаране декхар

Тха районе кІезига бац шоай лоІамех Іалам лорадеш бола нах. ХІара боахаме, предприяте, организаце, школе тІа-тІа дуккхагІа хул уж. Нагахьа санна, Іалам лорадара йолча ерригроссийски обществе 1978 шера 22999 сиг хиина вале, дІадахача шера из цифра 28278 сагага кхоачаш хьаллакхъелар. Цу гІулакха дукха кхетама болх беь Іалам лорадеча моттигерча общественни кулгалхоша, активисташа.

Районерча ерригача школашка биологи хьехача хьехархоша хІара шоай урок Іалам лорадарца а из кхы дебадарца а долча дешашца юв. Из болх дика вІаштІехьбаьккхаб № 1 йолча Пригородненски, Чишкински, Октябрьски, Петропавловски, Кеньюртовски, дуккхача кхыча школашка. Цигача берашa чІоагІа раьза а долаш дакъа лоац школай кошка, юртарча улицашка гаьнни дІашовва. Іалама къоанча доттагІаша къовсам лоаттабу Іаламах дола законаш телхадерашца.

Дукха болх бу пенсионераш, цІен поавнай Іалам лорадде юкъеоаьра. Вахара йоккха опыт йола нах ВООПа членалла дукха юкъеоаьб Чечен-Аульски, Алханкалнински, Виноградовски, Первомайски, Октябрьски кхыча юртий Советашка. Іаламах дола законаш дІадовийташ, из мел лоархІаме гІулакх да дІахайташ дукха къахьийгад ин. Тепсуркаева, Джамалдинова, Ермака, Цагараева, Яимпуевас, кхычар.

Халахете а, из болх лерттІа вІаштІехьбаьккха бац Гикаловски, Атагински, Петропавловски, Горячеисточненски, Правобережненски санна йолча юртий Советашка. ХІаьта Ильински юртсовета председатела Сухорукова Любовь Ивановнас вІалла дІатІаэца а тиганзар Іалам лорадарах шийга дийце къамаьл. Из сигота ца хилар га хьедона уккхаьа вІашагІъелла хиннь ВООПа юкхьанцара организаци а еьаь.

Дукха ха яьккхар оаха «Советская Россия» яхача колхозе а юкхьанцара организаци вІашагІ ца йоллалуш. Укх боахаме керда партнома секретарь Р. Х. Хамирзоев вейча гІоне гІулакх хувцаделар. Іалам лораделга мел лоархІаме гІулакх да кхета а дешихха вІашагІъеллар ВООПа организаци. Цун кулгалде хьовлавир комсомолец, къона агроном нов. Бийбулатов. Хьинар долча гоенналкста дукха ха ялалехьа 344 саг юкъеоазар Іалам лорадеча.

Цу тайпара гІулакх хилар тха «Молочный № 1» яхача совхозе а. Дукха ха яьккхаяр овха уккхаьа а юкхьанцара организаци вІашагІйолла ца могаш. Хьаьха хинна рабочкома председатель дІа а льнна, цун метта енача Н. А. Калеровас шоай боахаме йоккха юкхьанцара организаци вІашагІъеллар, хІанз 500 саг тІукоагІа цу организаце.

Саги Іалами айкха шоайла дувзаденна да, сага мел эшар хьалу Іаламо, хІаьта шийгара доагІар Іалама дІадала декхарйила ва саг а.

Ю. БАЗГИЕВ,
ВООПа Грозненски районни совета бехктокхаме секретарь.

Хоза да Башкирера Іалам. Тайп-тайпара салхазараши оакхарийи да цун хьуношка, Іамашка, долхача хишка. Укхаза долаш да сьри, лийгаш, борцанкхаш. Укх біаьсти боккха Толпан яхача заповедни Іимa дІатийда массехк эсте гаьнаш корайир. Из бар бобрай болх. ХІамах лоралуш долча цу оакхарашта езаеннай из моттигаш.

Егерашта дуккха болх хьаьбаьннаб цу боккхача боахаме. Цар лоаш! боабашкаш, цеплеш, чайкаш, лекъаш лелаш йола моттигаш. БІарг лакха безе лийташта, саьнта тух диллалий хьожаш, оалхазарий біенаш тоаду.

СУРТАШ ТІА: 1. ГІа теха дака гаьнаш—сььне хозахеташ доатъар до.
2. Боабашко біи биллаьб хин йестте.

В. ВОНОГА сурт.
ТАСС фотохроника.

Біаьсти чакхйоаллаш Охотски форда тІарча ша тІа аредоал безаме оакхарий. Цар кІайча цІена тІа гуш хул Іаьрка тІадамаш — біеріаши меразки. Уж белькаш я — нерпай кІоригаш. ЗІамигга кІоригаш ша тІа йитта а йите нава дІайода царга хІама дайита наг-нагахьа мара тІа ца йоагІаш.

Вертолета тІа а хайна дикка дукха лела ийзар репортера нерпаш тІайола ша лохаш, цар сурт даккха гІерташ. Ша тІа Іо а хайна белькана объектив тІахьекхар цо. Цунна хийттар гаьна дар. Ши кадр а даьккха из валалехьа вана цІогІа а детташ тІайолаялар сага. ТІехьашка вала ийзар, хІаьта сихха объектив хувца йийзар — ВІаьха фокус йола цхольник оттайир. Ший мийрало дог айдаь йола нана кхы а чІоагІагІа тІагІерташ яр: цкъа яде ший кІорига тІакхий цун гатедора цо, тІаккха Іимадаш а еш саг кхеравора, фоторепортера шийна могар дир нерпана барта ваха гІерташ, цо цунна дола делар цун белех кевайоазон оагІон тІа яккханза Іерг ма вац аьнна...

СУРТА ТІА: ишта сатий воагІа я...

Ю. ИЛЬЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

Олимпиада-80 нахьадолхеш

ЮРТАШКАРЧА СПОРТСМЕНИЙ СПАРТАКИАДА

24-ча феврале дена 15-гІа июнь тІакхачалца вай республике дІахьош я «Урожай» ДСО 8-гІа спартакиада. Из чакхъала йиса дукха ха яц. ХІанзалца хиннача яхьаша гучаьхай дикагІа йола районаш, командаш, спортсменаш. Цхьабакъда, гучадьинад кхоачам боацараш а. Цу массадолча гІулакхех лаьца тха корреспондента интервью елар спартакиада кертерча секретара В. М. Самодурова.

— **Василий Михайлович, сенна хетаьл а спорта фу тайпаш юкъедоагІаш а я из юртахой спартакиада?**

— Вай Нохч-ГІалгІайчен «Урожай» яхача ший лоІамеча спортивни общества е спартакиада хетаьй Москве хургдолча Олимпийски XXII-ча Ловзараща. Цун программа юкъедоагІа спорта дукха тайпаш: баскетбол, волейбол, футбол, ший лоІамеча кІалтохарах латар, яйга атлетика, еза атлетика, шашкаш, шахматаш, топ кхоссар, ГТО Іана многоборье.

— **Масса команда я спартакиаде дакъа лоацаш, спорта малагІча тайпех йола яхьаш чакхъяьхай?**

— «Урожай» яхача ДСО ерригa 16 райгоресовети 4 юкъера лаьрхІа деша заведении я укхаза дакъа лоацаш.

Спартакиада старт дІайолаелча дена чакхъяьхай маІача нахкей кхалнахкен баскетбольни волейбольни командашта юкъера яхьаш, хиннай футболах, шашкех, шахматех, топ кхоссара, ГТО Іана многоборьех йола яхьаш. Цу яхьашка дакъа лоацаш кхо эзар гаргга юртара спортсмен вар. ХІаьта командех лаьца аьлча, цига яхье яьнна яр: баскетболахи, волейболахи кхойтт-кхойтта футболахи. ГТО Іана многоборьехи топ кхоссарахи йийтт-йийтта, шашкехи шахматехи шийтт-шийтта команда. Юртарча спортсмений боккха низ ба из. Цхьабакъда, цхьайолча районий, колхозийи, совхозийи, кхыйолча организацейи кулгалхоша кхетадац мел бехктокхаме гІулакх да юрташкашта юкъе спорт дІайоаржаяр, царна эшаш дола гІо дар, эшаш йолча спортивни формаца, кхыйолча спорта инвентараца юртара спортсменаш Іалашбелга. Спартакиаде дакъа лоацаш болча спортсменашта тІадувзараш дукхагІча даькъе шоай баракъаш да, лерттІа цІена спортивни формаш йолаш командаш кІезига я. Цу гІулакха бехке малав? Уж командаш йолча районий, колхозий, совхозий кулгалхой. Цхьабола кулгалхой ба форма эца хан кхачи, яхьаш йолча дешошка шоай спортсменашта цига дІабаха транспорт ца луш. Царех ба Сунженски районерча «Ассиновский», Урус-Мартанерча «Горец», МагІалбикерча «Кавказ», Шаьларча «Шалинский» яхача совхозий кулгалхой.

— **МалагІа результаташ лоархІ спартакиада зачете?**

— ХІара команда дикагІа дола бархІ результат чудола спартакиада зачете, царна юкъе хилалза яргйоацаш я яйгача атлетикахи ГТО Іан многоборьехи йола зачеташ.

— **ДикагІа а вогІа а йола районаши командаши гучаьнкха хургья-кх спартакиаде?**

— Дьра яьккхай. Спартакиаде хьинаре дакъа лоац Наурски районa спортсменаша, ЦхьаьалагІа июнь тІакхоачаш спартакиада зачетах цар яьккхай 122.5 очко. Грозненски районa — 119, Надтеречни — 112,5, «Урожай» ДСО Грозненски горспортсовето — 110,5.

— **ХІаьта цу юкъе эсалагІа кийтъеннараш малагІа районаш я?**

— МагІалбика, Ведана, Советски, Сунженски районаш. Спорта 11 тайпах хиннача яхьашка цу районаша шийкъь спорта тайпашка мара дакъа лаьцадац. Цу гІулакхо дика гучадоаккх цу районашка спортага бувзабенна болх эсала лелалга.

— **Фу аргдар Іа Наьсарен районах лаьца?**

— ВогІа йолча районашта юкъе аха йиш яц из район, цхьабакъда, цун викалаша укхаза толамаш доах ала а йиш яц. Чакхдаьннача спорта 11 тайпах ехи тайпа юкъе дакъа лаьцадац цар. Дакъа лаьцача спорта тайпашка а цхьаккха чемпион а призер а вац. Футболе бархІлагІа, шахматех ворхІлагІа, волейболах (кхалнах) иссалагІа, маІа нах ялхлагІа, баскетбол (кхалнах) ялхлагІа моттигаш мара яьхаяц цу районa спортсменаша. Эггара чІоагІагІа цар бьнна аьттув баскетбола (маІа нах) командо финале ловза бокъо яккхар да. Наьсарен раноч йоккха район я. цудухьа яла доагІа, эсала толамаш да цу районa спортсменаша даьхараш.

— **Маца хургья спартакиада финал? Чемпионий кІерааш яха дикагІа аьттув хьаьаб аьнна хетт хьона?**

— 13—15 июне «Динамо» яхача стадиона тІа дІахьоргья яйгача атлетикахи спорта кхыча тайпай финалисташтен юкъера яхьаш.

Районашта юкъе хьалхара яхо моттиг яккхара эггара дикагІа аьттув Наурски, Грозненски, Надтеречни районий командай ба, хІаьта юкъерча лаьрхІача дешаре заведенешта юкъе дикагІа толамаш доахаш хьайоагІа Серноводски юртбоахамен Грозненски кооперативни техникумий командаш. Спартакиада лерттІа чакхьяккха дага да тхо. Цу гІулакха республика юртбоахама министр С. А. Кириллов председатель а волаш вІашагІьелла оргкомитет я. Спартакиада дІахьош гучадаьнна кхоачамбоацарий анализ лый, уж кхоачамбоацараш дІададара мероприятеш кийчъьй, котбаьнараштa яла призаш, грамоташ, кубкаш кийцай.

Интервью яйар
Бек АБАДИЕВ.

ИЮНЕРА ЭКРАН

Укх беттарча репертуаро зрителашта гургда вай мехкарча киностудеша арайийца сакъердаме дола керда художественни фильмаш. Церех да Стругацкий Аркадий Борисов «Пикник на обочине» яхача повеста мотивах даьккха «Сталкер» яха керда художественни фильм а. Цу фильма турпало шийна тІехьа а ваьккха Зоне ваи саг воалаву — хадосон Іилманхо. Дукха хапонаш тІакхоач церна шоай кхача лерхІача дІахзечалоаьа. Шоашта мел зетар да йиш йолча дІакхачача мраз долаш хургбийьеогІ уж! ХІанзарча сага из мраз сенце дувзаденна да! Дагадоацаш кхача йиш йий мраз е деррига вайна воашта чуьхьаьна долаш да!.. Укх а кхыдола а дешаш да фильмас юкъметто уттадераш.

Из арайийца «Мосфильм» яхача киностуде.

Хьалха «Белорусский вокзал» оттадарца вовзаш волча режиссера Смирнов Андреяс оттадаьд «Верой и правдой» яха керда художественни фильм. ТІеххьарча ткъаь итт шера нах чубаха цІеноаш хьалдеча боккъонца хинна революци юьц цу тІа.

МоллагІа йоккха событи санне, гІишлош хьалъеча хинна хувцамеш чоалдаяе а ираха а конфликташца диза да, цар дуккхача маьха кхелаш юкъяэай.

Сценаре автор: Черемский Александр. «Мосфильм» яхача киностуде арайийцад.

«Жена ушла» яхача художественни фильмо дувц сесаг дІа а яха висача нюкемера Клюева кхелах лаьца. Юха йоагІаргйоацаш дІаяхай, ше дІанийсьелча во! дІавугаргва аьнна яздаь записка мара кхы хІама дитадац. Цу тайпара дола истори хьалха хулаш а дац. Фильма автораш кхетаде гІерт цхьан хана боккха безам а болаш, вІашагІкхийтта нах хІанз дІа-са хІама хьест.

Арайийцад «Ленфильм» киностуде.

Мари сесага къастилга.. Из массаза а — трагеди. Ба е дац цхьана дукха а кІезига баьна бола а. Цох хьакулар — нахах тешам боалга, цхьоал. ХІан хул из! Фу безьан да цхьан хана са санна шоайла безаш хиина нах хІанз моастагІий а хинна, шоайла гоама біаратьежилга? Массаза а бекъаьа дий-хьогІ кризисни хьал тІоттача дІа-са къастилга! Цох лаьца да «С любимыми не расставайтесь» яха картина а. Из вахарах ю уйла, безама хьалхашкара хІаране бехктокхам ба.

Режиссер - постановщик — Арсенов Павел.

М. Горьке цІерагІча киностудео арахийцад.

«В моей смерти прошу винить Клаву К.», «Прогулка, достойная мужчины», «Пани Мария» санна долче кердача художественни фильмаше зрителашта хьалхашка лоархІама проблемаш уттаю.

Советски фильмашца цхьана зрителашта гургда доазол дехьара укх тайпара лентащ: «Король джунглей» — Инди, «Маленькая красная деревня» — Франци, «Гарри и Уолтер следуют в Нью-Йорк» — США, «Враг» — Инди, «Дюймовочка» — Япони.

И. ТАЗУРКАЕВ.
«Чечингпрокате» конторa керттера редактор.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Культура хоамаш

ХЬАЬШИЙ ГАСТРОЛАШ

ДІадахача кІиранхийнахьа вай городе дІайолаьлий шоай гастролаш Донецкерча операн балетен пачхьалкхен эрсий театро.

Мерзача безамца Украинера баькха хьаьший тІаэцаш къамаьл дир Нохч-ГІалгІай культура министра заместитело А. Г. Митрофанова, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета председатела, Нохч - ГІалгІай АССР халкъа поэтесса Р. С. Ахматовас, В. И. Ленина цІерагІча мехкдаьтта чакхдоахача завода воккхагІа волча оператора, Социалистически Къахьегама Турпала Н. И. Ведерникова. Цул тІехьагІа хьаьшаша гойтар «Князь Игорь» яха опера.

ЧАКХЪЯЬННАЙ СЕЗОН

ХІанз дахача шоатта дийнахьа Нохч - ГІалгІай пачхьалкхен филармоне концертни зале торжественно чакхъяьлар симфонически оркестра вогІанара концертни сезон. Республика къахьегамхошта лаьрхІе хІара шера 130 совгІа концерт оттаду оркестро. Цу концерташка хьожаш шоай музыкальни а эстетически а сакхетам лакхбеш 30 эзар совгІа зритель хул. Оркестре репертуаре я цІи хеза болча эрсий, советски, доазол дехьарча авторий классически произведенеш. Къилбаседа Кавказа вежарашка йолча республикай композиторий произведенешта пропаганде си хьинаре къахьег симфонически оркестра коллективо.

Дукхача дикача хІамашца белгаляьлар дІаяха сезон: дукха музыкальни премьераш хилар, вай мехкара а доазол дехьара а цІи хеза бола исполнителаш байзар.

Шоай сезон чакхйоалаш цар гайтар кхы цхьаькка а премьера. Цига бaьхкараш тадуегІаш хилар цІи хеза йолча Бетховена пхелагІча симфонега.

ХІанз юртарча къахьегамхошта тайп - тайпара музыкальни произведенеш йовзийташ республика районашка гІолаe гастролашка я симфонически оркестр.

А. БАДИЕВ.

СПОРТ

ЯХЬЕ БАЬННАБ КЪОНА ШТАНГИСТАШ

ДахачІа вІаьрасхан шоттеч денощка «Динамо» яхача стадионе хилар республика берийн-кхелетарийи спортивни школашта (ДЮСШ-та) юкъе еза атлетикax хьалхара моттиг-яккхара яхьаш.

Цу яхьашка хьажа баькхачарна боккха сатем беш, къоначa штангисташа дакха говзал гойташ чакхъяьлар уж. Дика толамаш гойтар цига тренерий Е. Н. Панина («Динамо»), В. К. Гривна («Труд»), В. Д. Чингисова («Урожай»), С. С. Долгачева (РДЮСШ) Іомабьраша.

ЗІамагІен доккхагІен долча берашта юкъе шо-шоай дозала категорех чемпионий цІерш яьаар Р. Хатуева («Динамо»), Р. Амсадова («Динамо»), Г. Эдиева (РДЮСШ), Р. Саидова («Труд»), И. Юсупова («Динамо»), С. Бечараева (РДЮСШ), М. Буднюва («Труд»), А. Арсанукаева (РДЮСШ), Умиттиерича («Урожай»), М. Колесникова (РДЮСШ), А. Козлова («Урожай»), И. Умарова («Урожай»), Ю. Петухова («Труд»).

А. ЯКУБОВ.

ШОЛЛАГІА МОТТИГ ЯЬККХАР

Укх денощка Канада столице Монреале чакхъяьлар елача атлетикax кагирхошта юкъе дунен чемпионий цІераш яхара яхьаш.

Іалаьмате боккха толам баьккхар цига Болгарски Халкъа Республика штангисташа. Шо-шоай дозалах къовсабенна хиннача цар спортсменаша бархІ доьшо медаль яьккхар.

Цу яхьашка дакъа лоацаш вар цига мел хиннача спортсменашта юкъе эггара зІамагІа вола штангист, спорта дунен халкъашта юкъерча класса мастер Арсаманов Исраьил (из ваьа 1962 шера).

Укхан доазал долча спортсменашта юкъе къовсаенна вар болгарий Павлов. Катеха хьалъургІа айяь штанга цхьатарра 160 килограмм доазал долаш яр яккхар. Цхьабакъда, цигача яха оза а беяна кулг лозадир Исраьила. Ишта лозадаь кулг доллаше а эггара хьалха хьалъургІа тетта 160 килограмм аййир цо. ШоллагІа тІаваха 195 килограмм хьалъургІа теттар, бакъда, лозадьча кулга йоагІача хана из штавга хьаллаьца латта низ тоьанзар, цу духьа хиннаьнна чемпион шоллагІча моттигах тоьаз ю безаш хилар. Из хиннад аьнна гІабгІа е хІама дац Арсаманова тІаккхаьчар. Дунен гІа шоллагІа моттиг яккхар а зІамига толам бац. ТІехьа тІайоагІача хана аьттув хилба хьа, Исраьил!

А. БЕК.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

Грозненски аэропорте сигала гІолла деча наькъий агентства 1980 шера 5 июне дена № 2-24-52 йолча телефонагІа заказаш хьайиду авиабилеташтен кхыча аэропорташка пересадка а ергйолаш, агентстве кассашка дІахо авиабилеташ а эцаргдолаш моттигашта бронировани ярах.

Телефонаца заказ дара да — 15 дентара 5 денга кхаччалца.

Заказа мах — хІера билетах 20 кепиг, телефона чу гІолла бронировани яра мах — хІара авиабилетах 50 кепиг.

Телефона чу гІолла заказ даь авиабилеташ белгалъяьча ханашке дІаэца денаш да. Белгалъяьча ханашка хьа ца воагІе, авиабилета даь заказ дІадоаккхаргда.

Телефонаца-автоматаца заказ хьэцац.

Аэрофлота сигала гІолла деча наькъий Агентство.

ТЕЛЕВИДЕНИ

5 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаа».
8.40 — «ІуйранIара гимнастика».
9.05 — «ДІайолалу аккхарий хьакхьегамаш».
9.35 — «Карл Маркс. Къона шераш». Телевизиони дукхасерийни художественни фильм. КхоалагІа сери.
10.40 — «Бьаьнаре марш». Фильм-концерт. Йистехьача — кердаьараш.
14.00 — Кердаьараш.
14.50 — Гонахьара Іалам лорадара дунен халкъашта юкъерча Дента. Кинопрограмма. «Іалама вахари». Хургйолчун йоакхо», «Аьхах... йола дийн хилийтар дукха». «Пхоьа а лоткхийтаьш кхувсидга».
15.45 — Фильм-беройта. «Вий!а йо! ш хьо». Телевизиони художественни фильм. ШоллагІа сери.
17.00 — «Халахаьа Ирина Колпакова» (Ленинград).
17.25 — Говрий спортах йола СССР чемпионат. Дукхьаленча хахьлар. Профсоюзий говрашпарча спорта комплексера передача.
15.55 — «Миллионий ленински университет. «Социалистически экономикана кулгал дар».
18.30 — «Дог гІехьоала йоташ».
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — «Халкъа кхоалам». Телевизиони обозрени.
19.45 — «Суханова аха». Кинозарисовка.
19.55 — «Карл Маркс. Къона шераш». Телевизиони дукхасерийни художественни фильма премьера. ВоьалагІа сери.
21.00 — «Хаа».
21.35 — «Фу? Мичахь? Маца?» Телевизиони викторина. Йистехьа — «Тахан дунен тІа» яха информациони выпуск.

II ПРОГРАММА

17.05 — «Халкъа кхоалам» (нохчий меттала).
17.40 — «Гуонаш тІа гІолла». Документальни фильм.
17.50 — «Іалам лорадe». Гонахьаре Іалам лорадара дунен халкъашта юкъерча Дента (нохчий меттала).
18.20 — «Нохч - ГІалгІайчу гІолла».
18.40 — Киножурнал.
18.50 — «Доахъар Іалашдара — хІара дена терка». Рейд (гІалгІай меттала).
19.00 — Баьна тІарча хоахех йола дунен халкъашта юкъера турнир. Кхаланах. СССР сборни — Франце сборни. «Динамо» стадионера передача.
20.00 — «Бийса дахъьаа хайла, каги берашІ».
20.15 — Художникех йола дувцараш. Ренато Гуттузо.
21.00 — М. Кажаев. «Фархадни Ширини» яха симфонически фрески.
21.40 — «Ловзах пачхьаьа хьыбарашка». Художественни фильм.

6 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаа».
8.40 — ІуйрийІара гимнастика.
9.05 — «Буратино выставка».
9.35 — «Карл Маркс. Къона шераш». Дукхасерийни телевизиони художественни фильм. 4-гІа сери.
10.40 — «Сибирочка» яхача цІогІа халкъарен ансамбля концерт. Йистедьача — кердаьараш.
14.30 — Кердаьараш.
14.50 — «МатематикагІа Ловзар». Телевизиони фильм.
15.00 — «Фу (омадг, вийта Іомаду ПТУ». Шахтера профессех лаьца.
15.30 — «Шахматий школа». «Письмошта йола жоапаш».
16.00 — «Ха а ха доезе а кол...». Къоначча техникашта лаьрхІа передача.
16.45 — «Москвах Москвичашк».
17.05 — «ЗІамигача спортсменийола арена». Карельски АССР хьехамина—60 шу дизарга.
17.45 — «Онего». Телевизиони документальни фильм.
18.15 — Карельски АССР «Кантеле» яхача цІаха халкъарен Пачхьалкхен ансамбля концерт.
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — «Токхама полет». Телевизиони документальни фильма премьера.
19.40 — Концерт вальс.
19.55 — «Карл Маркс. Къона шераш». Телевизиони дукхасерийни художественни фильма премьера.
21.00 — «Хаа».
21.35 — А. С. Пушкин ваь 181 шу дизарга. А. С. Пушкина монологаш кхочаш ю СССР халкъа артиста Б. Бабочкина.
22.10 — «Тахан дунен тІа».
22.25 — Г. Свиридов. «Пушкински венок».

II ПРОГРАММА

11.00 — Нохч-ГІалгІай АССР хувшабоагІараштa юкъе доьсагІа шо-шо хьадале яккхара тІехьа яхаш.
17.30 — «Маркс — Росси, СССР». Документальни фильм.
17.40 — «Продукти дикала — наьхалаш терко». ЙІгача промышленноста болхаой Дента (нохчий меттала).
18.10 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла».
18.30 — «Хьайбаьшта доахъар сьхоина Іаломах».
18.45 — «Шовна, кхалкха!» (гІалгІай меттала).
19.15 — «Ярга хьежаш йола кхалсаг». Фильм.
20.00 — «Бийса дахъьаа хайла шуна, бераш!».
20.15 — «Содружество». Телевизиони журнал.
20.30 — Эрсий композиторий концерт. Кхочаш ду пачхьалкхен Московски филармоне Пачхьалкхен академически симфонически оркестро.
21.40 — «Хилхара хургйоалаьорг». Художественни фильм.

РАДИО

5 ИЮНЬ

6.40 — «Юрт: хьаьрахи ца декъарьнна» (гІалгІай меттала).
6.55 — Ашараш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Шовна, кхалкха!» яха радиожурнал (нохчий меттала).
9.15 — «Селайна» яха радиоприпуск (эрсий меттала).
9.45 — «Тахан — гонахьара Іалам лорадара дунен халкъашта юкъера Ди». Беседа (эрсий меттала).
17.10 — Передачий программа. Кхоттам (эрсий меттала).
17.11 — И. Страуса ашараш (эрсий меттала).
17.30 — «Патриот» яха радиожурнал (гІалгІай меттала).
17.45 — «Советски общества цхьоагІон кхоталон» (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш. (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).
18.30 — Хоамаш.

6 ИЮНЬ

6.40 — «Юртара туйре» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Советски Эскара бІухошкара музыкальни новеллаш» (нохчий меттала).
8.50 — «Социалистически аьха дневник» (эрсий меттала).
8.15 — «Йайгача промышленноста болхлой Дента». СапаргІатдоацца товзаич». Зарисовка (нохчий меттала).
9.30 — «Агенст» яха радиожурнал (эрсий меттала).
8.30 — Ашараш (эрсий меттала).
17.10 — Передачий программех кхоттамах лаьцаш (эрсий меттала).
17.11 — «Коммунисташа — авангарде». Беседа (нохчий меттала).
17.20 — «Обществен законаш» яха радиожурнал (гІалгІай меттала).
17.46 — Халкъа ашараш (гІалгІай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).
18.30 — Хоамаш.

Хоттам

Тахан республике гІоллен Грозне хувцалуш моркаш а йолаш, юкъ-юкъе догІа а делхаш, малхбузехьара секунде 5 — 10 метр чІоагІа мух а хьеккаш хилен фегара температура республике 25 — 30. Грозне 27 — 29 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувцалуш моркаш а йолаш, цхьайолча хана догІа а делхаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3— 7 метр чІоагІа мух а хьеккаш хилен фегара температура бийсана 11 — 16, дийнахьа 21 — 26 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителя — 9-24-03; бехктокхача секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностен транспортен — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ерей, шоаттен денощка

СФ00226. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2879.